

INFORMES
24/2025

L'ARRELAMENT DE LES IDEES INVOLUCIONISTES I BEL-LICISTES A CATALUNYA

Anàlisi dels perfils de població més propensos a defensar valors retrògrads i antidemocràtics a partir de diferents enquestes

ROGER TUGAS I VILARDELL

© Roger Tugas i Vilardell (Polis Consultoria)
© 2025 Institut Català Internacional per la Pau
Carrer Aragó, 244, planta baixa
08007 Barcelona

T. +34 93 554 42 70 icip@icip.cat | www.icip.cat

Publicat per

Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)

Maquetació

Talking Design Studio

Fotografia de portada

Shutterstock

ISSN

2013-9446 (edició en línia) Informe 24/2025 de la col·lecció
Informes ICIP

Aquesta obra està sota una llicència de Creative Commons
Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional.

SUMARI

1. Introducció	4
2. Claus de l'estudi	8
3. Estudis precedents	15
4. Què diuen les dades de les enquestes fetes a Catalunya?	20
4.1. Enquesta ICIP 2022: Convivència i cohesió a Catalunya	21
4.2. Enquesta ICIP 2023: Convivència i seguretat a Catalunya	28
4.3. Enquestes complementàries	35
4.3.1. Enquesta sobre valors a Catalunya 2023 (CEO)	35
4.3.2. Enquesta longitudinal 2023 (CEO)	39
4.3.3. Percepcions sobre la igualtat entre homes i dones i estereotips de gènere (CIS, 2023)	42
4.3.4. Hàbits democràtics (CIS, 2023)	44
4.3.5. Enquesta Social Europea (ESS, 2020)	45
5. Conclusions	48
6. Bibliografia	55
7. Annexos	58
7.1. Metodologia	59
7.2. Preguntes analitzades	61

1

Introducció

A vegades tendim a pensar que, a diferència del que ha ocorregut en certes etapes del passat, la història ara és lineal i que tots els guanys en matèria de drets només poden incrementar-se. Les dècades recents així ho semblaven certificar en els països europeus de l'entorn i d'altres econòmicament i democràticament avançats. On, sobretot les noves generacions, empenyien cap a noves conquestes socials, cap a una major integració en peu d'igualtat de col·lectius discriminats i cap a una forma de resolució de conflictes que aïllés la violència i promogués la pau, el diàleg i la mediació. Unes demandes que, amb diferents ritmes, el gruix de la societat i institucions acabarien fent seva, amb només alguns espais ideològics residuals a la trinxera.

Potser per aquest autoengany determinista, l'actual involució està agafant tant a contrapeu. Allò que, en un inici, va semblar un fenomen relegat a determinats territoris o amb una magnitud rellevant, però limitada, ha acabat afectant pràcticament tots els països pròxims i sense un sostre aparent. Les idees que propugnen la limitació de drets per a determinats col·lectius vulnerables, que lamineu els principis fonamentals de la democràcia i que aposten per un enfortiment de les estructures militars i el punitivisme marquen cada cop més el debat polític i guanyen presència mediàtica i institucional, també a Catalunya.

Els plantejaments socialment avançats que, durant anys, anaven arrelant sense oposició —fins al punt d'impregnar espais polítics inicialment refractaris— s'han trobat de cop un rebatiment amb una força inesperada i creixent. Uns discursos que, en un principi, ressonaven només en coves marginals aspiren ja amb ser majoritaris en algunes capes de la societat.

El masclisme, la LGTBIfòbia —i sobretot, la transfòbia—, el racisme, el menor suport als valors democràtics o el bel·licisme han passat d'una situació de clar retrocés a plantar cara i erigir-se en bandera de determinats col·lectius i perfils gens secundaris. I han incidit en espais polítics centrals, els quals, atès el seu èxit mediàtic, han optat per assumir unes demandes i posicionaments aliens —o com a mínim, fins ara silenciats—. N'és un exemple la rellevància que ha pres la polèmica relativa el vincle entre delinqüència i immigració, així com la consegüent necessitat de lleis més dures i discriminatòries. O també el consens pràcticament unànim dels discursos que propugnen l'increment de la despesa militar, enfront d'amenaques com la de Rússia.

Efectivament, totes les enquestes apunten al fet que aquestes idees que qüestionen els avenços socials, democràtics i pacifistes niuen i s'expandeixen cada cop amb més força. I és aquí on cal actuar, perquè, en el moment en què aquestes se senten des de les institucions, el seu avenç ja es troba en una fase superior. Conèixer en quins estrats de la societat estan fent forat aquests posicionaments és imprescindible per trenar estratègies que permetin donar-hi resposta.

Les anàlisis més senzilles i primerenques assenyalen que aquesta regressió té prèdica sobretot entre els nois joves. I efectivament és així, però no n'hi ha prou. Quedar-se en aquest estadi equivaldria gairebé a identificar aquest fenomen com un fet generacional o genètic. Fins i tot, si no es va més enllà, podria interpretar-se com una criminalització del jovent que, a més, no aporta gaires eines per actuar-hi. Què condueix els nois joves a abraçar aquestes idees? I totes aquelles capes socials que no són nois joves però que també ho fan, què tenen en comú? Aquestes són les preguntes que, en segona instància, convé realitzar i que aborda el present treball.

Hi ha diversos estudis en l'àmbit europeu que intenten descriure aquest procés de profund canvi de valors¹, determinant a quins perfils ciutadans afecta més i en quins casos es tracta d'elements compartits internacionalment o propis d'un sol país. En l'àmbit català, però, aquest exercici transversal s'ha explorat molt menys. Per aquest motiu, el primer que hem fet és recollir l'aprenentatge acadèmic ja existent en el nostre entorn, per delimitar aquelles característiques individuals que poden impactar en la receptivitat de l'onada reaccionària. I no només aquelles qüestions sociodemogràfiques superficials, com el sexe, l'edat o el nivell formatiu, sinó també les preocupacions, percepcions o dificultats econòmiques de cadascú. Què pot provocar que un noi jove o una dona de més edat tinguin més predisposició a assumir proclames masclistes o racistes? Quin substrat compartit previ pot afavorir que aquestes hi arrelin?

Seguidament, d'acord amb aquestes hipòtesis prèviament validades en altres territoris i d'altres de pròpies, hem analitzat en profunditat les dues últimes enquestes de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), dels anys 2022 i 2023. Una valuosa i innovadora eina que posava el focus en aquesta problemàtica abans que esdevingués de preocupació tan general a Catalunya i tan instal·lada en les institucions. Les dades recollides a través d'aquestes enquestes permeten testar fins a quin punt l'impacte de les idees involucionistes al nostre país té unes condicions similars a les d'altres països del nostre entorn i en calibren també la magnitud. Obtenim així un termòmetre per identificar quin és el caldo de cultiu que afavoreix que aquests posicionaments sedimentin a Catalunya.

Ara bé, com en tots els treballs demoscòpics, els resultats poden restar condicionats per eventuais —i gairebé inevitables— biaixos en la mostra. Per aquest motiu, els validem repetint el mateix exercici amb altres enquestes d'organismes públics que posteriorment també han posat el focus en aquesta qüestió. Analitzem les respostes recollides en dues enquestes

1 És especialment interessant consultar el treball de síntesi i recopilació elaborat pel politòleg especialitzat en aquesta matèria Kai Arzheimer, que ho agrupa en el seu [espai web](#) i hi inclou anàlisis globals dels estudis més rellevants que es van publicant i enllaços a aquests.

més del Centre d'Estudis d'Opinió, dues del Centre d'Investigacions Sociològiques i una de l'Enquesta Social Europea, tot seleccionant preguntes similars sobre les mateixes variables. Però també ampliem el camp d'estudi afegint noves variables, tant de característiques personals de les persones enquestades que poden facilitar l'acceptació de l'ideari socialment retrògrad com de proclames pròpies d'aquest i per les quals les dues enquestes originals no requerien. Un exercici que dota de robustesa i riquesa el present estudi, però que també emfatitza algunes conclusions inicials.

L'objectiu perseguit ha estat contribuir a desgranar empíricament les causes d'un fenomen viu i problemàtic per al futur de les democràcies socials tal com fins ara les coneixiem. No exclusivament amb voluntat acadèmica, sinó com un instrument més que contribueixi a definir les eines i fórmules per a contrarestar aquest canvi de tendència. Per recuperar un horitzó de drets, igualtat i pau. La història no era lineal abans, quan tot apuntava que aquest era el destí inevitable, ni tampoc ho és ara, quan aquesta perspectiva està tan esquerdada. Però hi cal actuar.

2

Claus de l'estudi

Les enquestes de l'ICIP i d'altres organismes són una eina molt útil per identificar els perfils més proclius a assumir posicionaments poc democràtics i bel·licistes. Unes idees que, malgrat guanyar adeptes en termes globals, no ho fan de forma totalment transversal. Ben al contrari, algunes característiques personals, d'hàbits i de percepcions estan vinculades amb l'acceptació d'alguns pilars d'aquest ideari. Tot i això, aquest sovint no actua com un corpus ideològic complet, és a dir, que el fet que un determinat atribut estigui relacionat amb la predisposició de presentar actituds masclistes no implica necessàriament que, a la vegada, estigui vinculat amb la inclinació al racisme o el punitivisme, per exemple. Això es veu clar a l'hora d'observar les conductes de la gent jove en cada àmbit, en alguns casos de caràcter progressista i, en d'altres, més conservadors que generacions més grans.

Per aquest motiu, és necessari abordar aquesta exploració de forma detallada i diferenciada per a cadascuna de les potes que fonamenten aquesta involució en els valors. I també per això és relativament poc útil avaluar-ne la penetració en funció de l'autopercepció ideològica, ja que l'assumpció d'aquests posicionaments s'ha estès i va molt més enllà d'aquells sectors que es reconeixen a si mateixos en un espai extremista.

El present estudi recull les respostes identificades com a pròximes a la involució en valors democràtics filtrades per cadascuna de les característiques personals que hi podrien conduir a majors nivells d'acceptació. En el cas de les més simptomàtiques, també se n'ofereixen les dades presentades amb un doble filtre junt amb el seu impacte per cada franja d'edat, atès que la qüestió generacional és un dels elements més analitzats i constatats com a rellevants en aquest fenomen. Aquest exercici permet discernir si una determinada característica personal impacta de diferent manera en tots els grups d'edat¹.

Encara més rellevant, l'estudi també ofereix resums globals —en aquest apartat— i per a cadascuna de les enquestes analitzades per observar el vincle de cada característica personal amb cadascun dels posicionaments socialment involucionistes, autoritaris i bel·licistes examinats, amb models que incorporen múltiples variables i no de forma aïllada. En aquests casos, el càlcul mostra si cadascuna d'aquestes característiques està relacionada amb una major o menor predisposició amb cada posicionament o, en canvi, no s'hi detecta una relació significativa. El model usat passa, en primer lloc, per assumir com a variables bàsiques personals l'edat, el sexe, el nivell formatiu, el lloc de naixement, la mida del municipi i, específicament, l'impacte diferencial de l'edat i el sexe —és a dir, si els nois joves tenen un comportament més discordant amb el de les noies joves que els homes i dones d'altres franges d'edat—. I, en segon

¹ Els gràfics interactius són oberts i accessibles al [web de l'ICIP](#).

lloc, tenint en compte aquestes característiques, s'afegeixen, una a una, les altres variables personals considerades, per saber com interactuen cadascuna en un mateix perfil de persona.

Per entendre-ho, com a exemple, ens preguntem: en dues persones de la mateixa franja d'edat, sexe, nivell formatiu, lloc de naixement i residents a un municipi de la mateixa mida, un diferent nivell de precarietat laboral està relacionat amb majors o menors nivells d'homofòbia?² I així per a cada característica personal analitzada.

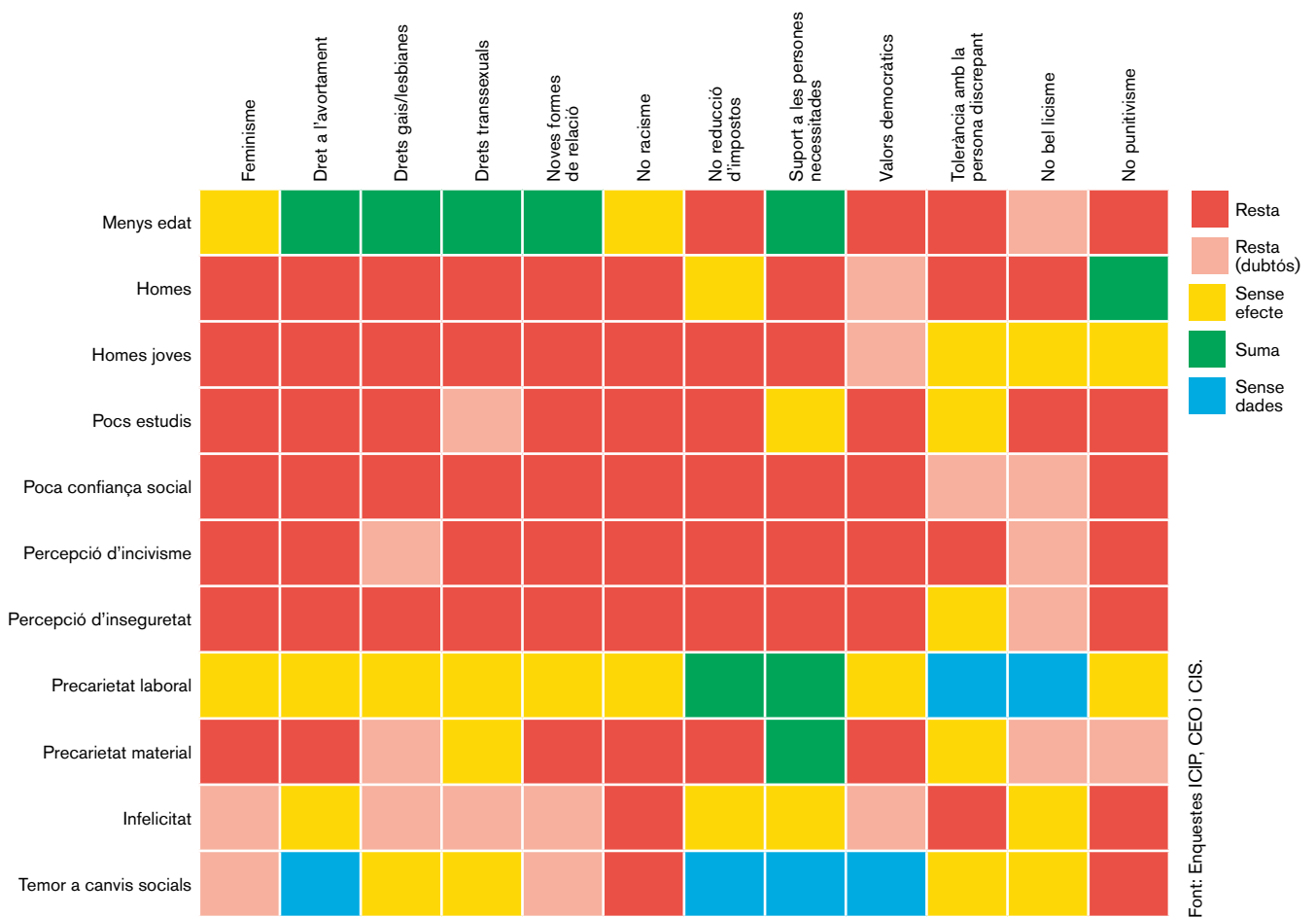
Això ens permet calibrar millor l'impacte de cada característica i evitar confusions derivades d'una anàlisi massa simplista. Les persones amb baixos nivells d'estudis, de fet, acostumen a patir, de mitjana, més precarietat laboral, motiu pel qual, observant l'efecte conjunt de totes dues variables es pot discernir millor quina és la que presenta veritablement un vincle amb un determinat posicionament —o potser descartar que n'hi hagi cap, o constatar que totes dues característiques en tenen en paral·lel—. En tot cas, cal subratllar que aquest estudi no permet establir amb fermesa una relació de causalitat entre les característiques personals i l'actitud política —sabem que les persones més infelices són més racistes, però no podem afirmar que és la infelicitat allò que les porta a ser racistes, per exemple—. Per això, caldrien exercicis més complexos com una anàlisi longitudinal que avalués canvis d'actituds al llarg del temps, per a cada perfil de persona catalana. Tot i això, aquest informe sí que aporta eines per identificar tendències a partir de les quals aprendre, treballar i actuar.

Les principals conclusions: no és només qüestió d'edat

El resultat d'aquests càlculs certifiquen que hi ha molts factors que estan vinculats amb una major predisposició a assumir actituds regressives en termes socials. I l'edat, en termes globals, no n'és una de les principals en bona part dels posicionaments. El gràfic de la pàgina següent mostra, de forma succinta i global, com impacta cadascuna de les variables personals (eix vertical) en la probabilitat d'allunyar-se de cadascun dels posicionaments polítics en favor de l'extensió de drets democràtics i pacifistes (eix horitzontal). Així, una cel·la vermella indica que les persones que presenten la característica assenyalada en aquella fila (a l'esquerra) generalment s'identifiquen menys amb el valor apuntat a la columna (a la part superior). No de forma aïllada, sinó en un model que combina i avalua conjuntament diferents variables complementàries, com ja s'ha indicat anteriorment. Una cel·la verda significa que hi ha una major correlació entre la característica personal i el posicionament social, mentre que una

² Per a més detall, es pot consultar la metodologia de l'estudi a l'annex d'aquest document.

cel·la groga apunta al fet que, aparentment, no hi ha cap vincle significatiu. En alguns casos, el vermell o el verd de la cel·la són menys intensos, cosa que indica que, malgrat que la tendència general sigui a una relació negativa o positiva entre les dues variables, aquesta no es dona en totes les enquestes considerades, així que caldria estudiar-ho amb noves mostres o experiments per estar-ne del tot segurs. Finalment, com que algunes enquestes analitzades incorporaven preguntes sobre certes característiques personals, però no abordaven tots els posicionaments socials —o viceversa—, no es disposa d'encreuaments per a totes les variables personals i socials, cas en què la cel·la apareix en blau.

El gràfic qüestiona certs discursos sobre una aparent tendència generacional cap a postures conservadores. Ben al contrari, la gent jove no és menys feminista i, de fet, defensa en major grau el dret a l'avortament i els drets de gais i lesbianes i de persones transsexuals, en general, i també veu amb millors ulls l'avenç cap a noves formes de relació afectiva, més enllà de les relacions monògames tradicionals. Igualment, tampoc no és més racista que el conjunt de la societat i avala més que les administracions donin suport a les persones necessitades. Malgrat

això últim, però, la gent jove també estaria més disposada al fet que es reduïssin impostos encara que això comportés un empitjorament dels serveis públics³, fa una defensa menys ferma de la democràcia, presenta actituds menys tolerants amb les persones amb qui discrepa i, davant de les amenaces de la societat, abona més les respostes bel·licistes i punitivistes⁴.

D'aquesta manera, encara que sembla que, en alguns aspectes, sí que hi ha certa involució en termes socials en les noves generacions, aquesta no és transversal en tots els elements analitzats. I en aquells on sí que es detecta, caldria verificar que no fos també una característica comuna entre la gent jove d'anteriors èpoques. És a dir, no sabem, per exemple, si actualment la gent jove és més bel·licista que la ciutadania de més edat com a tret diferencial o si aquesta mateixa gent que ara té més edat també era més bel·licista en la seva joventut i s'ha anat moderant amb el temps.

Enfront d'això, hi ha altres característiques que estan vinculades de forma més homogènia amb el relat de restricció de drets. El gènere n'és un cas molt clar, ja que els homes són clarament més conservadors que les dones en pràcticament totes les categories, amb les úniques excepcions de l'àmbit fiscal i el punitivisme. Igualment, les persones amb pocs estudis presenten una tendència similar, amb les úniques excepcions de les preguntes relatives a les polítiques de suport als col·lectius necessitats —potser perquè viuen en entorns que ho requereixen més— i a la tolerància respecte del discrepant.

I encara més, l'efecte combinat entre l'edat i el gènere dibuixa un vincle molt clar. En aquest cas, els resultats apunten al fet que les posicions dels nois joves són clarament més conservadores respecte de les noies joves del que ho són les d'homes de més edat respecte de les dones de les respectives franges d'edat. En altres paraules: la gent jove, en general, és més favorable al dret a l'avortament que les persones de més edat. Els homes, en general, hi estan més en contra que les dones, però, així i tot, la diferència entre el suport que té el dret a l'avortament entre les dones joves i el que té entre els homes joves és superior a la diferència entre gèneres en els altres grups d'edat. Això no indica necessàriament que els nois joves hi siguin més refractaris que els homes més grans —caldría mirar-ne les dades concretes—, però sí que les diferències de posicionament entre nois i noies s'incrementen

3 La defensa de la reducció d'impostos —fins i tot si això comporta un empitjorament dels serveis que ajuden a finançar, que és com s'acostuma a abordar en les enquestes— no és un posicionament necessàriament vinculat amb posicions retrògrades o conservadores, com d'altres de les analitzades en aquest estudi. Ara bé, els moviments polítics i socials vinculats a aquestes ideologies acostumen a abonar aquestes tesis, en el marc d'un discurs de debilitament del rol de l'estat i d'individualisme creixent. Per això, s'ha optat per analitzar també com es relacionen aquestes actituds polítiques amb la resta de variables considerades.

4 En tot l'estudi i amb totes les variables s'està tractant d'actituds mitjanes i tendències globals. Evidentment, hi ha joves de tota mena i que defensen pràcticament tots els posicionaments, però aquí es compara si n'hi ha més o menys que abracen cadascun d'aquests respecte del conjunt de la societat i d'altres franges d'edat —amb els respectius intervals de confiança—.

en la joventut. Això ocorre també en les actituds relatives al feminisme, els drets del col·lectiu LGTBIQ, les noves formes de relació afectiva, el racisme, la fiscalitat, les polítiques de suport als necessitats i els valors democràtics.

Aquestes evidències són coherents amb altres estudis que apunten que els nois joves són un focus d'arrelament de valors involucionistes, en contrast amb les noies de la mateixa edat, en les quals aquests arrelen amb menys força. Els motius pels quals això ocorre poden ser plurals, entre els quals la presència activa i enfocada d'aquests espais polítics a les xarxes socials que consumeixen i també la percepció que tenen els nois que són els damnificats pels actuals canvis socials i prioritats dels governs a qui identifiquen com a *statu quo*. En un moment d'incertesa i dificultats materials, poden notar que els homes d'anteriors generacions tenien més llibertats —encara que fos en detriment dels drets de les dones— i que, a més, les actuacions de les administracions posen l'accent en polítiques d'igualtat que beneficien sobretot les dones —encara que sigui com a resposta a una discriminació històrica que les noves generacions no perceben que hagin exercit—.

En tot cas, més enllà de les característiques personals, també la visió de la societat i les percepcions de la població catalana estan relacionades amb les actituds socials sobre els àmbits analitzats, en alguns casos de forma igualment transversal. Un cas clar són les persones amb poca confiança social, les quals són també més allunyades del feminisme, els drets LGTBIQ i dels migrants, els valors democràtics i pacifistes. El fet de creure que no es pot confiar en l'entorn o que la gent vol aprofitar-se de tu, de fet, pot anar vinculat amb els valors individualistes que semblen estar en auge en la societat actual, especialment entre la gent jove.

La percepció d'incivisme o d'inseguretat en els nuclis propers també és un element molt vinculat amb pràcticament totes les actituds involucionistes estudiades. En aquest cas, pot haver-hi un efecte creuat, ja que el missatge relatiu a la degradació dels municipis i l'augment de la criminalitat és un recurs habitual darrerament, però que també es proclama des d'altres altaveus —les notícies de successos, per exemple, estan guanyant rellevància en pràcticament tots els mitjans—. Quan aquesta sensació s'implanta, la permeabilitat respecte de les idees populistes pot augmentar —en tots els àmbits, també en el masclisme i el racisme— i, a la vegada, això fa que els seus discursos alertant de crisis de seguretat penetrin més i la percepció vinculada es reafirmi i agreugi.

En canvi, la precarietat és un element amb una vinculació especial amb les actituds conservadores, motiu pel qual la seva anàlisi s'ha dividit en dos àmbits. Per una banda, la precarietat laboral seria aquella caracteritzada per feines de menys estabilitat —temporals— i sous més

baixos i, en aquest cas, no s'observa cap pes rellevant de la ideologia més involucionista. Fins i tot, aquelles persones que la pateixen serien més partidàries de no abaixar impostos i de les polítiques de suport a les persones necessitades, probablement perquè se'n beneficien més. Per altra banda, la precarietat material faria referència a la patida per persones amb dificultats concretes, com ara no poder pagar factures a temps o mantenir la llar a temperatures adequades, arribar amb dificultats a finals de mes o no disposar de cap xarxa de suport en cas de fallida. En aquest cas, en canvi, les idees conservadores sí que tindrien més entrada en les persones que la pateixen, fins i tot pel que fa a àmbits aparentment desvinculats, com el masclisme, el bel·licisme o l'autoritarisme, si bé continuarien donant suport a les polítiques de suport a qui té més necessitats.

La felicitat és un altre sentiment que està relacionat amb alguns dels posicionaments estudiats, si bé amb menys intensitat. Les persones més infelices són més masclistes, homòfobes, racistes, autoritàries i punitivistes, potser perquè, en part, culpen els canvis socials recents dels seus mals. De fet, aquelles persones que veuen amb recel l'evolució actual de la societat —que es creuen perjudicades pel rumb que porta o temen, per exemple, que la intel·ligència artificial destrueixi llocs de treball— també s'identifiquen com a més masclistes i, especialment, més racistes i punitivistes. La por a les persones novingudes pot alimentar la magnitud de la incertesa sobre el futur i una major duresa en les lleis es pot presentar com una resposta aparentment senzilla per garantir certa estabilitat.

A Catalunya aquests canvis de valors estan vinculats a elements que fan referència a les característiques personals, però també a les percepcions i elements materials de la ciutadania. Les transformacions involucionistes tenen més entrada en els homes, en les persones amb menys estudis i, només a vegades, en les més joves, si bé l'impacte creix sobretot en el cas específic dels nois joves. Ara bé, aspectes com l'individualisme, la percepció d'incivisme i d'inseguretat, les dificultats materials i altres temors i visions negatives de la pròpia vida i l'entorn també es relacionen amb l'auge d'aquests posicionaments involucionistes. En tot cas, són dues dimensions d'una problemàtica comuna que poden estar vinculades, especialment en la gent més jove, la qual pot responsabilitzar els canvis socials recents de la seva dificultat per visualitzar un present i un futur de benestar⁵.

5 Això també pot ocórrer en les persones amb pocs estudis, més vulnerables a certs canvis socials lligats, en aquest cas, a les noves tecnologies i la globalització. Malgrat que els models usats pretenen observar la relació concreta de cada característica amb cada actitud política, tenint en compte un gruix d'altres característiques personals, algunes d'aquestes característiques poden estar vinculades entre si i, a la vegada, estar relacionades de forma complementària amb l'actitud política. Per exemple, encara que generalment els joves tinguin més dificultats econòmiques, igualment poden presentar actituds conservadores vinculades tant al factor edat com a aquesta precarietat.

3

Estudis precedents

En el camp de la investigació social hi ha molts estudis acadèmics que analitzen l'auge de posicionaments reaccionaris a diferents països i, especialment, a Europa. Una repassada d'alguns dels més destacats, sobretot d'aquells que en sintetitzen diversos i n'assenyalen les conclusions compartides, és un exercici molt útil per calibrar quins són els elements que, a Catalunya, podrien explicar també la força creixent de les idees socialment involucionistes i quins, en canvi, presenten causes particulars o discordants.

En tot cas, aquest compendi té algunes limitacions, ja que els aspectes abordats en tots els estudis no són idèntics. En alguns casos, l'interès se centra en les actituds polítiques de la ciutadania, etiquetades normalment com a autoritàries de dretes i captades sobretot a través d'enquestes, mentre que, en d'altres, s'aborda la predisposició a votar formacions d'extrema dreta, recollida tant en enquestes com en dades macro de resultats electorals. El matís és rellevant i, si bé el present estudi s'enfoca sobretot en les actituds polítiques i no tant en l'eventual translació a les urnes, s'han tingut en compte recerques prèvies dels dos tipus, atès que són dos elements que poden tenir vincles. Així mateix, un altre focus d'interès complementari examinat és la relació entre l'impacte de la invasió de Rússia a Ucraïna i les preferències de la ciutadania pel que fa a la despesa militar i la cooperació en matèria de seguretat.

Entrant en matèria del coneixement recollit, la síntesi d'un politòleg especialitzat en extrema dreta europea que recopila les investigacions acadèmiques en la matèria, Kai Arzheimer (Van Assche, 2019), assenyala que les seves idees tenen més fàcil entrada en homes, persones de poca formació —per la competència per llocs de treball de menys valor i pel fet que els universitaris són generalment més liberals—, joves —entre altres motius, perquè són electors menys vinculats a partits i ideologies establertes— i, quant a elements socials i laborals, treballadors temporals, classes mitjanes-baixes i aturats. En canvi, les persones afiliades a sindicats abraçarien menys aquests posicionaments. Un estudi en particular fet a Eslovàquia (Bahna, 2020) coincideix en el perfil d'homes, gent jove i sense formació, tot i que, en aquest cas, detecta certa incidència superior en els treballadors manuals.

Tot i això, una altra revisió de 46 articles acadèmics (Stockemer, 2018) matisa que la base de suport de l'extrema dreta és plural. En aquest sentit, assenyala que alguns estudis apunten a una penetració més gran en homes, persones de poca formació i amb problemes econòmics, però sense unanimitat entre els investigadors. En canvi, apunta que alguns han descobert que, generalment, l'assumpció de les seves actituds socials i polítiques no responen a ideologies arrelades, sinó a “despertars polítics” a partir de la sensació que alguna cosa va malament a la societat, sigui un declivi econòmic o la competència amb persones migrades. Una mena de reacció a un malestar creixent.

En aquest sentit, un estudi internacional realitzat a diversos països europeus (Arzheimer, 2014) complementa aquesta idea en descobrir que la percepció de decadència local condueix a actituds antiimmigració, independentment de si hi ha gaires migrants o no a la zona. Per mesurar aquesta percepció, els autors van preguntar a la ciutadania si creien que, en els darrers anys, el seu barri havia empitjorat o millorat. Les actituds xenòfobes creixien més entre aquells que opinaven que anava a pitjor i això els conduïa a fer costat a l'extrema dreta.

Un altre article que sintetitza 48 articles acadèmics sobre la matèria (Amengay, 2018) identifica com a variables que, en la majoria de casos i països, donen ales a les idees conservadores els alts nivells de criminalitat i els sistemes electorals permissius (amb llindars d'entrada baixos). En canvi, només a vegades hi estan correlacionats la quantitat d'immigrants al territori, el nivell d'atur, el percentatge d'abstenció o el perfil de ciutadà com a “perdedor de la globalització” —aquells col·lectius que, a causa dels recents canvis econòmics, passen per més penúries, sobretot treballadors manuals—.

Aquesta dispersió en els factors rellevants es podria deure al fet que influïssin, al mateix temps, dos factors vinculats però no idèntics. Un estudi sobre les causes psicològiques de l'autoritarisme (Van Assche, 2019) diferencia entre l'autoritarisme de la dreta i l'orientació al domini social, si bé, en tots dos casos, les conseqüències serien similars i alimentarien idees antidemocràtiques, contràries als drets civils i, en última instància, l'extrema dreta. L'autoritarisme de la dreta vindria alimentat per la visió d'un món perillós i la sensació d'amenaça, ja sigui per atur elevat, homicidis, atemptats o una pandèmia de Covid. Sobretot amenaces socials, no tan econòmiques, i alguns estudis longitudinals avalen que primer arriba aquesta percepció i després arrelen les idees autoritàries com a via per fer-hi front. O fins i tot algun altre estudi elaborat a Txèquia (Mužík, 2021) apunta que les persones estan disposades a sacrificar les seves llibertats en cas de situacions percebudes com a perilloses —com el terrorisme o, si s'estigmatitza, la immigració—. En canvi, l'orientació al domini social provindria de la creença que el món és una jungla competitiva, fet que legitimaria els desitjos de control sobre altres grups socials.

L'anteriorment citat Kai Arzheimer (Arzheimer, 2018) apunta que les persones amb baix capital social¹ també tindrien sensació d'aïllament —i, per tant, de solitud davant de les amenaces— i més predisposició a posicionaments autoritaris. A nivell macro, el nivell d'atur podria també incidir-hi, sobretot quan les prestacions són baixes, així com l'estat del benestar podria

1 El capital social, en poques paraules, es pot descriure com la xarxa comunitària i social i el grau de vinculació i implicació d'algú amb el seu entorn.

moderar-ne els efectes —lògic, atès que pot percebre's com una protecció davant les amenaces de dificultats econòmiques—. Quant a la immigració, l'autor apunta que l'extrema dreta podria tenir més èxit en aquells barris amb majoria autòctona en zones amb molta immigració. Més concretament, un estudi ja citat (Bahna, 2020) assenyala que la població de més edat i amb estudis universitaris —habitualment més allunyats d'aquestes formacions— votarien més els partits d'extrema dreta en municipis amb presència de població gitana. En tot cas, aquesta qüestió relativa a la quantitat de migrants o minories nacionals no és clar i variaria entre països.

Un altre element d'anàlisi habitual en aquests articles és el factor de les dificultats econòmiques. Als Països Baixos (Gidron, 2019) van descobrir que l'extrema dreta va créixer durant les crisis econòmiques, però no entre les capes més baixes, sinó entre les mitjanes-baixes, que temien caure més en l'escala social. Un altre estudi amb dades internacionals (Cordero, 2023) dibuixa una relació més complexa i apunta al fet que els electors autòctons de classe alta donen més suport a la dreta radical quan les taxes d'atur són més altes, vinguin d'on vinguin els desocupats, atès que no volen contribuir a finançar les seves prestacions. En canvi, els electors autòctons de classe baixa i mitjana només optarien per l'extrema dreta en cas de taxes elevades d'atur entre migrants no comunitaris, per no haver de competir amb ells per feines i prestacions. Els mateixos investigadors de l'estudi anterior, en un altre article (Zagórski, 2019) conclouen que el jovent tindria més predisposició a donar suport a formacions de dreta radical en països on té dificultats per accedir a llocs de treball, però no tant en indrets on pateix nivells d'atur elevat, sinó alts nivells d'ocupació temporal.

En tot cas, l'any 2024 s'ha publicat una revisió sistemàtica (Scheiring, 2024) sobre els efectes de la inseguretats econòmica en l'auge dels populismes, tant de dretes com d'esquerres, el qual té en compte 36 estudis elaborats a gairebé tot el món. Els autors van tenir en compte elements plurals, com el mateix concepte d'"inseguretats econòmica" assenyala, si bé l'objectiu era calibrar fins a quin punt les incerteses materials donen ales al populisme. El resultat és que pràcticament totes les anàlisis dibuixen un impacte causal clar, especialment quan es fa referència a l'austeritat, l'habitatge i les dificultats econòmiques subjectives. Més ambigus són els efectes de l'automatització del treball, la fallida bancària, l'exposició a les importacions o la incertesa del mercat laboral. En resum, un terç de l'auge del populisme es deuria a la inseguretats econòmica, especialment clar pel que fa al populisme de dretes i la seva escala de valors. Igualment, diversos dels estudis esmentats apunten que la protecció i redistribució de l'estat del benestar frenaria aquesta tendència i un d'ells, en concret, aconsella: "Si es vol vèncer el populisme, primer s'ha de vèncer la inseguretats econòmica".

De nou, però, alguns estudis (Santana, 2019) troben que elements com el nativisme, les dificultats econòmiques o la desconfiança política impacten diferent en l'auge d'aquestes idees, a l'Europa oriental i l'occidental, cosa que dificulta trobar-hi pautes comunes.

En relació amb el consum mediàtic, una enquesta a set estats europeus (De Coninck, 2022), entre els quals l'espanyol, conclou que els postulats autoritaris creixen entre aquelles persones que veuen més televisió comercial i llegeixen diaris populars, els quals els incrementen la sensació d'inseguretat. Per contra, aquestes idees són menys presents en aquells que s'informen a través de televisions públiques i diaris de qualitat. De fet, alguns investigadors han assenyalat que l'adhesió a l'autoritarisme fomenta el pensament conspirador i la tolerància a la desinformació (Van Assche, 2019), i està vinculada a actituds negacionistes o acrítiques amb el canvi climàtic (Stanley, 2019), excepte en el cas dels estudiants.

Finalment, el sistema electoral de cada país també té vinculació amb el possible ascens de formacions d'extrema dreta que en molts casos exerceixen la representació política de les idees involucionistes expressades. Aquestes es poden beneficiar de sistemes amb llindars electorals baixos, així com en aquells casos en què partits tradicionals els segueixen la corda i se centren en els debats que l'extrema dreta posa sobre la taula, com la immigració (Arzheimer, 2012). Igualment, després d'una victòria parcial d'aquestes formacions, les seves postures guanyen pes entre la societat (Osborne, 2023).

En un àmbit que hi està relacionat, però que respon a altres lògiques, la literatura acadèmica s'ha interessat també per l'impacte de la invasió russa a Ucraïna en les opinions ciutadanes relatives a la despesa militar i la cooperació internacional. Una enquesta (Mader, 2023) va descobrir que, després de l'inici de la guerra, el suport a l'augment del pressupost militar va disparar-se 26 punts a Alemanya. Altres estudis han conclòs que una major percepció d'amenaça de Rússia fa que incrementi l'aval a la creació d'un exèrcit europeu, també a Alemanya (Graf, 2019), així com a la integració europea en l'àmbit de la seguretat i defensa, en aquest cas en una enquesta a 25 països (Mader, 2023). Tot i això, un altre estudi a una desena d'estats europeus apunta al fet que la guerra a Ucraïna ha reforçat més el suport a l'OTAN que no a un eventual exèrcit europeu (Mader, 2023). En aquesta línia, una altra enquesta a set països coincideix en el fet que aquest atac ha fet augmentar més el desig d'ampliar la capacitat militar dels exèrcits de cada estat i de l'OTAN que a l'àmbit de la Unió Europea, excepte a França i Itàlia, on es prefereix l'exèrcit europeu a l'Aliança Atlàntica (Wang, 2023). En resum, amb diferents concrecions la guerra a Ucraïna ha incrementat la percepció de reforçar les capacitats militars, i en conseqüència la despesa armamentista.

4

Què diuen les dades
de les enquestes fetes
a Catalunya?

Els estudis internacionals relatius al viratge ideològic que es pretén abordar, com s'ha comprovat, són coherents en alguns aspectes i, en d'altres, presenten certs interrogants o divergències entre països. En el cas concret de Catalunya, quins elements reforcen la implantació d'aquests posicionaments involucionistes? Agafant de referència la literatura acadèmica precedent, aquest treball analitza les dades de les últimes dues enquestes encarregades per l'Institut Català Internacional per la Pau i complementàriament per altres organismes demoscòpics públics per traslladar al nostre país aquesta qüestió. Atès que el qüestionari és diferent en cada cas, s'han seleccionat aquelles preguntes de cada sondeig que identifiquen les actituds retrògrades d'interès i aquelles característiques o percepcions personals que hi poden tenir relació, per verificar si aquesta existeix de forma significativa i en quin sentit, d'acord amb el model descrit en l'annex metodològic. Per cada cas, se'n descriuen les variables triades i el vincle que n'ha emergit, si s'ha certificat estadísticament.

4.1. ENQUESTA ICIP 2022: CONVIVÈNCIA I COHESIÓ A CATALUNYA

L'enquesta elaborada per l'ICIP l'any 2022 tenia com a objectiu avaluar les percepcions i actituds de convivència a Catalunya, la confiança interpersonal i el grau de cohesió a la societat, detectar-hi el grau de polarització ideològica i emocional, identificar-hi els principals riscos i amenaces i copsar l'impacte d'esdeveniments conjunturals, com la guerra d'Ucraïna. Amb aquest objectiu, 2.047 persones majors d'edat van respondre el qüestionari en línia, entre el 17 i el 24 d'octubre. (Més informació a [l'informe complet de resultats](#).)

Ateses les coincidències en les finalitats amb el present estudi, diverses de les preguntes contingudes permeten identificar actituds característiques de postulats autoritaris, socialment involucionistes o bel·licistes. No se'n troben de referents a la qüestió de gènere i a la visió del feminisme i els avenços cap a la igualtat, però sí de relatives al col·lectiu LGTBIQ. I atès que la millor via per detectar potencials idees homòfobes i transfòbiques no és demanar per un autoposicionament respecte d'aquestes orientacions i identitats —la tendència, per quedar bé, seria negar-hi qualsevol rebuig—, s'hi busca un acostament indirecte. En concret, es pregunta pel grau de comoditat en cas que un fill o filla es casés amb una persona gai, lesbiana o bisexual o amb una persona transsexual¹.

Així mateix, la consulta amb aquesta formulació abraça també altres col·lectius i demana també per la comoditat en cas de casament amb una persona amb algun tipus de discapacitat —també

¹ El redactat concret de les preguntes d'aquesta i d'altres enquestes es troba en un annex específic del corresponent estudi.

discriminats per alguns sectors— o amb algun refugiat o sol·licitant d'asil. No és aquesta darrera, però, l'única fórmula per detectar patrons racistes o xenòfobs. Igualment, l'enquesta pregunta fins a quin punt s'està d'acord amb l'afirmació que el país ha empitjorat per culpa de persones provinents d'altres països, amb la idea que algunes persones s'aprofiten injustament de la protecció dels drets humans o que la situació econòmica de la persona enquestada seria millor sense tanta immigració.

Per altra banda, també s'han analitzat les visions respecte de les persones que tenen opinions discrepants, ja que un element clau de la democràcia és el respecte i diàleg amb idees diferents de les pròpies. Posicions de rebuig d'entrada cap a aquestes podrien minar el debat polític i tirar cap a tics autoritaris. En aquest sentit, el qüestionari demana fins a quin punt se sent ràbia o menyspreu per a les persones que pensen políticament molt diferent, així com fins a quin punt es creu que aquestes són males persones.

Finalment, en relació amb el bloc de posicionaments violents i bel·licistes, una pregunta de l'enquesta insta a respondre si s'usaria la violència per defensar el país, els propis valors o el medi ambient. Una altra demana si es té la percepció que el govern gasta massa, la quantitat adequada o massa poc en polítiques militars i de defensa. Totes elles s'han considerat útils i s'han inclòs en l'anàlisi.

Pel que fa a les variables d'identificació de la persona que podrien estar vinculades amb les actituds anteriorment descrites —és a dir, les variables independents—, el qüestionari també n'incorpora que es poden relacionar amb elements rellevants ja detectats en anteriors estudis descrits en l'apartat anterior. Lògicament, s'ha tingut en compte l'edat, el gènere, el nivell d'estudis i la mida del municipi de residència², però també altres qüestions més subjectives, però que poden ajudar a explicar l'emergència de postulats involucionistes.

Per mesurar el grau de confiança social, l'enquesta demana, en una escala del 0 al 10, fins a quin punt mai s'és prou prudent en el tracte amb els altres (0) o si es pot confiar en la majoria de la gent (10). En relació amb el nivell de convivència i qualitat de l'entorn immediat, s'han tingut en compte les preguntes relatives al grau de convivència al municipi o barri i la percepció d'incivisme en aquest mateix entorn.

Pel que fa a la situació econòmica el qüestionari inclou diverses preguntes binàries. D'aquestes, s'ha inclòs en l'anàlisi la que demana si hi ha períodes del mes en què es pateixen serioses

2 A diferència dels altres estudis abordats en aquesta anàlisi, aquesta enquesta no especifica el lloc de naixement de la persona enquestada, motiu pel qual no s'ha pogut tenir en compte aquesta variable en els càlculs realitzats.

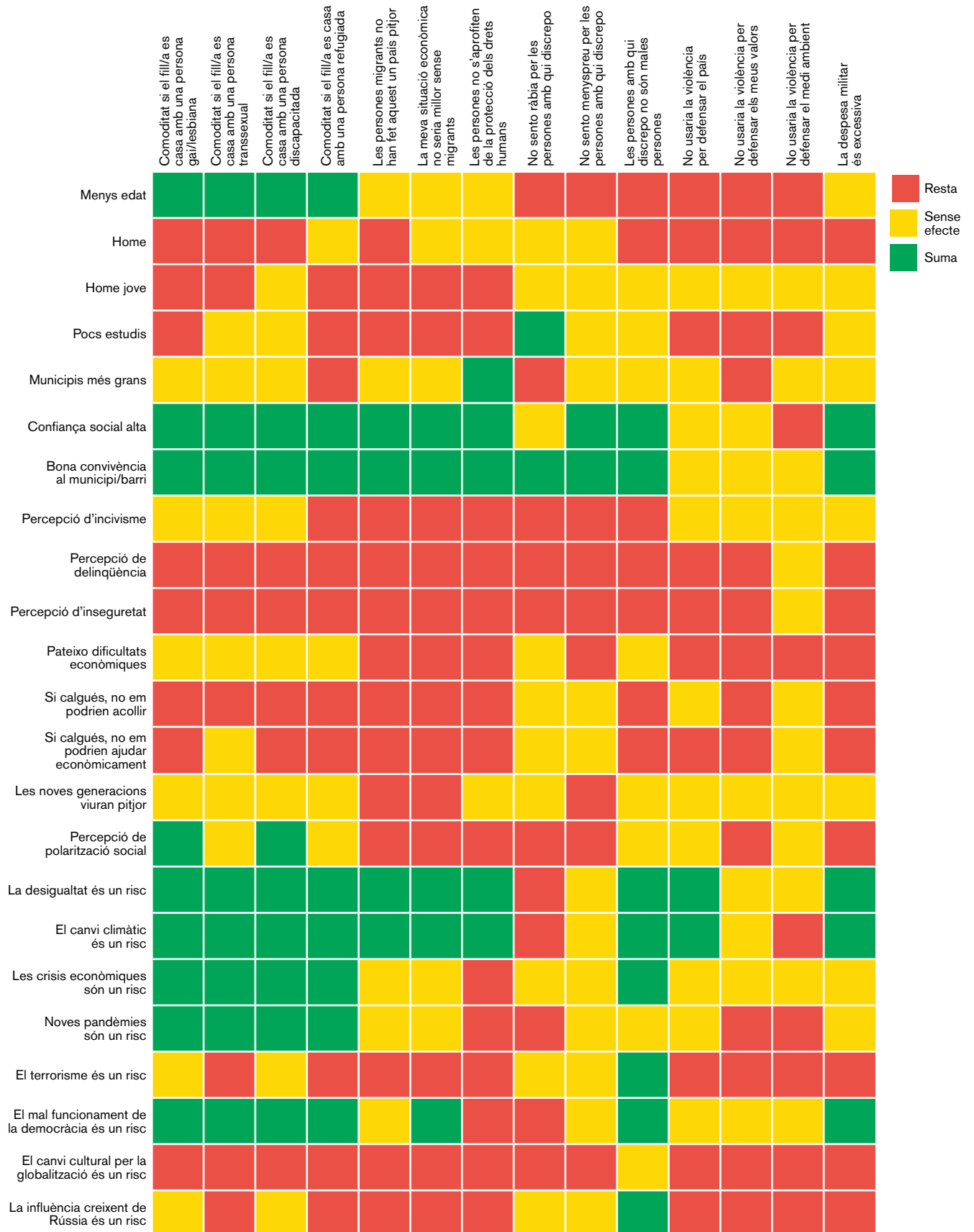
dificultats econòmiques i també dues més que insisteixen si, en cas de dificultats, hi ha persones a l'entorn que el podrien acollir o que el podrien ajudar econòmicament. En aquests darrers casos, s'especifica que les dificultats per les quals es pot requerir suport poden ser tant econòmiques com familiars o de salut, però, així i tot, es consideren preguntes interessants perquè afegeixen un element rellevant: saber si es disposa d'una xarxa de suport o si, en cas de penúries, l'impacte que patiria la persona seria superior, cosa que genera més por i indefensió.

El qüestionari també demana fins a quin punt es creu que les noves generacions viuran millor, pitjor o igual que els seus pares i mares, una pregunta que permet calibrar el grau d'optimisme de cara al futur. Igualment, s'han incorporat a l'anàlisi la percepció de polarització en la societat, un element de debat habitual i que podria reduir la confiança en la democràcia o, per contra, generar rebuig a les idees extremistes.

Finalment, atès que s'ha descobert que la percepció d'inseguretat o de por respecte d'elements conjunturals poden conduir a actituds autoritàries o retrògrades³, també s'ha avaluat l'impacte que té la percepció de risc en diversos àmbits pels quals demana l'enquesta. En concret, respecte de la desigualtat, el canvi climàtic, les crisis econòmiques, noves pandèmies com la de Covid, el terrorisme, el mal funcionament de la democràcia, el canvi cultural a causa de la globalització o la influència creixent de Rússia al món.

Els vincles significatius que tenen cadascun d'aquests elements entre si es resumeixen en el següent requadre i es comenten a continuació.

3 Val la pena, per exemple, consultar els següents estudis: Smith, Jason Matthew, 2010. "Does Crime Pay? Issue Ownership, Political Opportunity, and the Populist Right in Western Europe." *Comparative Political Studies* 43 (11): 1471–1498; Fitzgerald, J., K. A. Curtis, i C. L. Corliss. 2012. "Anxious Publics: Worries about Crime and Immigration." *Comparative Political Studies* 45 (4): 477–506

L'anàlisi de les respostes a l'enquesta de l'ICIP del 2022 apunta que les persones més joves tenen una adhesió desigual respecte dels postulats involucionistes i autoritaris. En relació amb el col·lectiu LGTBIQ, per exemple, la visió és més progressista entre els enquestats de menor edat. Un 77% dels joves fins a 30 anys se sentirien molt o bastant còmodes si els seus fills es casessin amb persones homosexuals, lesbianes o bisexuals, gairebé 20 punts més que en el cas de persones de més de 65 anys⁴. I, en el cas d'un casament amb una persona transsexual, la comoditat seria del 65% i el 39%, respectivament —amb un decreixement continuat amb l'augment de cada franja d'edat, en els dos casos—. Igualment, l'acceptació de relacions de fills amb discapacitats o refugiats també és superior entre la gent jove, tot i que, pel que fa a la resta de preguntes sobre migrants, no sembla que l'edat hi tingui un pes rellevant, per si sola.

En canvi, els joves són aquells amb pitjor tolerància cap a les persones que opinen diferent i aquells més disposats a usar la violència per defensar allò en què creuen. Per exemple, un de cada tres joves de fins a 30 anys l'exerciria per defensar els seus valors, mentre que, en la resta de franges, el percentatge no supera el 22%. Malgrat això, l'edat no és rellevant per predir la valoració de si la despesa militar és insuficient o excessiva.

Els posicionaments dels homes respecte dels de les dones és, en diversos àmbits, més retrògrad. Ho és especialment en el cas del col·lectiu LGTBIQ, en l'ús de la violència per defensar allò en què creuen i en la despesa militar —un 69% d'homes creu que és excessiva, per un 82% de les dones—. En canvi, el gènere no és gaire rellevant en els aspectes relatius a la immigració —excepte pel fet que els homes creuen que els nouvinguts empitjoren el país— o en la tolerància cap als que pensen diferent —tot i que els homes creuen en major grau que aquests són males persones—.

En tot cas, la combinació d'aquests dos elements abordats fins ara complementa l'evolució generacional sobre les postures polítiques. Especialment en els àmbits en què la gent jove, en general, no és més conservadora o retrògrada, els nois joves sí que ho són més que les dones joves. És el cas dels posicionaments relatius al col·lectiu LGTBIQ. Només un 51% de nois de fins a 30 anys se sentiria còmode si el seu fill es casés amb algú del mateix sexe o bisexual, 22 punts menys que en les noies de la seva edat. Els nois joves, de fet, ho avalen en una mesura similar als homes de més edat, mentre que, en canvi, les noies joves són més progressistes que les dones més grans en aquest assumpte. Ocorre un fet similar en relació amb un possible casament del fill amb una persona transsexual, vist amb molta comoditat pel 62% de noies joves i per tan sols el 40% de nois joves.

4 Aquests percentatges són amb un encreuament directe, no en una predicció en el marc del model complet.

I trobem un comportament similar en relació amb els immigrants. En les quatre preguntes sobre aquest àmbit, els nois de fins a 30 anys són més xenòfobs que les noies d'aquesta edat, amb una diferència superior que els homes i dones de la resta de franges. Això no ocorre, en canvi, en les qüestions relatives a la tolerància amb els que pensen diferents o els posicionaments violents o autoritaris, on no hi ha una diferència especialment destacable entre nois i noies, més enllà de les evolucions ja destacades per raó d'edat i sexe, per separat.

El nivell d'estudis també és un element que dibuixa tendències rellevants. En concret, les persones amb pocs estudis accepten menys un fill/a casat amb un homosexual, lesbiana o bisexual i presenten actituds més racistes o xenòfobes en qualsevol de les quatre fórmules amb què es pregunta. Igualment, estan més predisposats a usar la violència en general, ja sigui per defensar el país, les seves idees o el medi ambient. En els altres camps, la formació no hi tindria un pes significatiu, excepte que els menys formats sentirien menys ràbia vers les persones amb qui discrepen.

En canvi, els residents a municipis petits o grans no tenen postures essencialment diferents, en relació amb les qüestions analitzades. Només en algunes preguntes puntuals, els habitants de ciutats més grans sentirien més rebuig cap als immigrants, sentirien més ràbia pels discrepants i estarien més disposats a usar la violència, però són elements molt concrets i que no dibuixen cap tendència clara en la globalitat de qüestions del mateix àmbit. Fins i tot, els mateixos residents a ciutats creurien en menor grau que hi ha persones que s'aprofiten dels drets humans, cosa aparentment contradictòria amb postulats xenòfobs, motiu pel qual no s'hi podria establir relacions significatives fermes.

La confiança social i la percepció de l'entorn immediat sí que està vinculat amb alguns dels postulats observats. Es tracta, de fet, de dos aspectes relacionats, ja que una visió negativa del civisme i la convivència també pot reduir la confiança amb aquest entorn que la genera, i viceversa. D'aquesta manera, les persones que tenen una confiança alta o que perceben una bona convivència al municipi o el barri tenen postures més obertes respecte del col·lectiu LGTBIQ, de la immigració i de les persones que opinen diferent, així com creuen en major grau que la despesa militar és excessiva. En sentit contrari, per tant, si la confiança social és baixa o es percep mala convivència a l'entorn, tots aquests posicionaments tendeixen a ser més conservadors o bel·licistes, encara que aparentment es tracti d'elements poc interconnectats. Així, per exemple, el 76% de les persones amb una confiança social molt alta i el 67% de les que perceben nivells molt bons de convivència al municipi se sentirien bastant o molt còmodes si el seu fill/a es casés amb un refugiat o sol·licitant d'asil, per tan sols un 47% de les persones amb confiança social molt baixa i un 43% dels que perceben una molt mala convivència al municipi.

En el cas de les persones amb percepcions negatives de l'incivisme al municipi o barri, les postures més negatives es concentren en relació amb la valoració de la immigració i el seu impacte i amb el respecte cap a les persones que pensen diferent. En canvi, aquests no serien especialment més contraris al col·lectiu LGTBIQ ni serien més crítics amb la despesa militar. Igualment, no estarien més disposats a usar la violència per defensar el que creuen, com tampoc no ho estaven les persones amb confiança social baixa o mala percepció de convivència.

Més determinant encara és la percepció d'inseguretat o delinqüència en l'entorn immediat. Aquelles persones que en detecten més presenten actituds més retrògrades, conservadores i bel·licistes en tots els àmbits analitzats, amb l'única excepció de la predisposició a usar la violència per defensar el medi ambient —un valor que pot arribar a identificar-se amb sectors més progressistes—. Per exemple, només un 47% de les persones que creuen que hi ha molta inseguretat al barri o municipi se sentirien molt còmodes si el seu fill es casés amb un homosexual, lesbiana o bisexual, mentre que el percentatge creix fins al 63% entre aquelles que creuen que no hi ha gens d'inseguretat. La diferència, però, és superior en les preguntes sobre els migrants, segurament perquè molts dels que perceben inseguretat o delictes els culpen a ells. Un 62% de les persones que creuen que no hi ha inseguretat al seu barri o municipi rebutgen que els migrants hagin fet que el país sigui pitjor, una postura compartida només pel 24% de qui afirma que hi ha molta inseguretat a l'entorn local.

La situació econòmica de la persona enquestada està vinculada amb els posicionaments estudiats de forma diferent, segons com es preguntí. Aquelles persones que admeten que passen dificultats econòmiques tenen actituds pitjors respecte de la immigració, estan més disposades a usar la violència i qüestionen menys la despesa militar, però no tenen prejudicis vers el col·lectiu LGTBIQ o persones discapacitades. En canvi, aquelles que, en cas de patir dificultats, no tindrien suport de coneguts, presenten posicionaments més transversalment conservadors, tant homòfobs i, en menor grau, transfòbics —depenent de la pregunta— com capacitistes, xenòfobs o bel·licistes. La seva predisposició a usar la violència, però, no estaria tan clara, especialment per defensar el medi ambient.

Altres elements puntuals tinguts en compte tenen un impacte menys rellevant. El convenciment que les noves generacions viuran pitjor, per exemple, només prediu certes actituds més negatives vers la immigració —i en una sobre tolerància amb el discrepant, però aïllada—.

La percepció de polarització social es relaciona de manera contradictòria, segurament perquè caldria filar més prim en funció de qui es responsabilitza d'aquesta polarització. En tot cas, aquelles persones que creuen que n'hi ha molta estarien més còmodes si un/a fill/a es casés

amb algú del seu sexe o bisexual o amb un discapacitat. En canvi, tenen una pitjor imatge dels immigrants i el seu impacte social. Curiosament, a més, aquelles persones que creuen que la polarització a la societat és alta senten més ràbia i menyspreu cap als que pensen diferent, estarien més disposats a usar la violència per defensar els seus valors i qüestionen menys la despesa militar. Actituds en contra de les mesures de diàleg i mediació encaminades a desescalar aquesta polarització.

Finalment, les percepcions de riscos per a la societat o la pròpia seguretat estan vinculats de manera diferent amb els elements analitzats, en funció de l'objecte de preocupació. Les persones que veuen riscos en la desigualtat i el canvi climàtic tenen actituds generalment més progressistes en tots els àmbits, excepte en la tolerància amb els discrepants i l'ús de la violència. Té lògica, atès que són focus de preocupació propis de sectors més socialment avançats. També tendeixen a ser més progressistes, però en menor grau respecte dels immigrants, aquelles persones que creuen que les crisis econòmiques, les noves pandèmies o el mal funcionament de la democràcia suposen riscos. En canvi, les persones que veuen riscos en el terrorisme i el pes creixent de Rússia són més transfòbics, racistes, violents i tolerants amb la despesa militar. Més encara les persones que troben perills en el canvi cultural provocat per la globalització, les quals fins i tot són més homòfobes. Aquests darrers tres àmbits, de fet, són aspectes relacionats amb la seguretat —sobretot, el terrorisme i Rússia—, un focus que ja s'ha vist que amoïna més a aquelles persones amb més tendència a coincidir amb l'extrema dreta, la qual també fa del xoc cultural i la defensa dels valors tradicionals un dels seus pilars ideològics.

En definitiva, la identificació de riscos no es pot vincular, en genèric, amb aquests posicionaments retrògrads o autoritaris analitzats, sinó que això depèn més de quins són els elements concrets que es perceben com a riscos. És diferent el perfil d'aquells que es preocupen per les desigualtats socials que el dels que ho fan pels canvis culturals.

4.2. ENQUESTA ICIP 2023: CONVIVÈNCIA I SEGURETAT A CATALUNYA

L'enquesta del 2023 elaborada per l'ICIP té una visió similar i complementària amb la de l'any anterior. També pretenia avaluar les percepcions de convivència i confiança social a Catalunya i detectar el grau de polarització existent, així com examinar les actituds de la ciutadania davant de les violències quotidianes i la percepció de diversos aspectes vinculats a la seguretat en sentit ampli, no només delinqüencial, i com donar-hi resposta. Per aconseguir-ho, 2.055 majors d'edat van respondre un altre qüestionari en línia, entre el 12 i el 22 de juliol d'aquell any. (Més informació a l'[informe complet de resultats](#).)

A diferència de l'anterior sondeig, aquest qüestionari sí que inclou diverses preguntes que recullen l'opinió sobre el feminisme i les polítiques d'igualtat de gènere i, en canvi, no en fa en relació amb el col·lectiu LGTBIQ. Un fet que permet sumar un nou àmbit d'anàlisi essencial en l'estudi. En concret, les preguntes sobre aquest camp que s'han tingut en compte són les que demanen pel grau de simpatia amb les persones feministes, per si es creu que la violència de gènere és un invent del feminisme, pel grau d'acceptació de l'afirmació "els homes són millors líders polítics que les dones" i per si és acceptable riure de les bromes que ridiculitzen les dones. De nou, es tracta majoritàriament de preguntes que no demanen per un autoposicionament sobre la qüestió —el qual podria ser enganyós, ja que formalment una gran majoria es pot definir com a feminista o favorable a la igualtat—, sinó amb estratègies més indirectes de detecció de patrons, fins i tot confrontant idees pròpies del masclisme. En definitiva, mètodes més útils per identificar actituds masclistes.

Igualment, en aquest camp, s'ha analitzat una qüestió que recull fins a quin grau genera preocupació el masclisme, però també l'augment de l'extrema dreta i el racisme. Això permet intuir si, més enllà d'una eventual identificació amb aquestes idees que seria difícil d'acceptar obertament, s'hi admet una confrontació directa. L'opinió respecte del racisme, en tot cas, no és l'única pregunta que fa referència a aquest àmbit. També es té en compte una altra que demana fins a quin punt es creu que les persones immigrants delinqueixen més que les autòctones. És valuosa, atès que l'anterior enquesta no vinculava directament immigració i delinqüència, un nexce que determinats sectors conservadors intenten alimentar.

En relació amb la qualitat del debat públic, es repeteixen aquí les preguntes relatives al possible menyspreu o ràbia respecte de les persones que opinen diferent, però també se n'afegeix una altra sobre si és acceptable que "els líders polítics facin publicacions a les xarxes socials menystenint una persona o col·lectiu", una actuació clàssica de dirigents populistes. En un sentit complementari, el qüestionari també demana si es creu que, perquè et facin cas, és necessari cridar i fins a quin punt s'està d'acord amb la idea que "la violència física és sovint una resposta més ràpida i eficaç que no pas les paraules".

Es tracta de formulacions que poden fer emergir la predisposició a actuacions violentes, per damunt de la mediació i el diàleg. En tot cas, també s'han analitzat preguntes referents al bel·licisme. De nou, es demana si la despesa militar i de defensa d'Espanya és insuficient, adequada o excessiva, però se n'afegeix una altra de més genèrica i relativa als postulats pacifistes sobre la creença de si les guerres són inevitables.

Per tant, alguns d'aquests elements permeten contrastar els resultats de l'anterior enquesta, mentre que d'altres afegeixen nous àmbits d'anàlisi que els complementen. Un fet similar ocorre amb les variables sociodemogràfiques i de creences personals, que s'usen com a variables independents. De nou, l'edat, el sexe, el nivell d'estudis i la mida del municipi de residència són elements d'estudi essencials, però també se n'han tingut en compte molts més, d'acord amb l'aprenentatge dels anteriors articles sobre la matèria agafats de referència.

Per mesurar la confiança social, el qüestionari inclou diverses preguntes. Per una banda, demana a la persona enquestada que se situï, en una escala de 0 a 10, en si es creu que no es pot confiar en la gent (0) o si es pot confiar en la majoria (10), molt similar a la de l'anterior enquesta sobre si cal ser prudent o confiar en la gent. Per altra banda, però, també pregunta sobre si la millor manera de no tenir problemes de convivència és relacionar-se poc amb les persones de l'entorn i, en termes més filosòfics, sobre si es tendeix a pensar que "l'ésser humà és dolent per naturalesa".

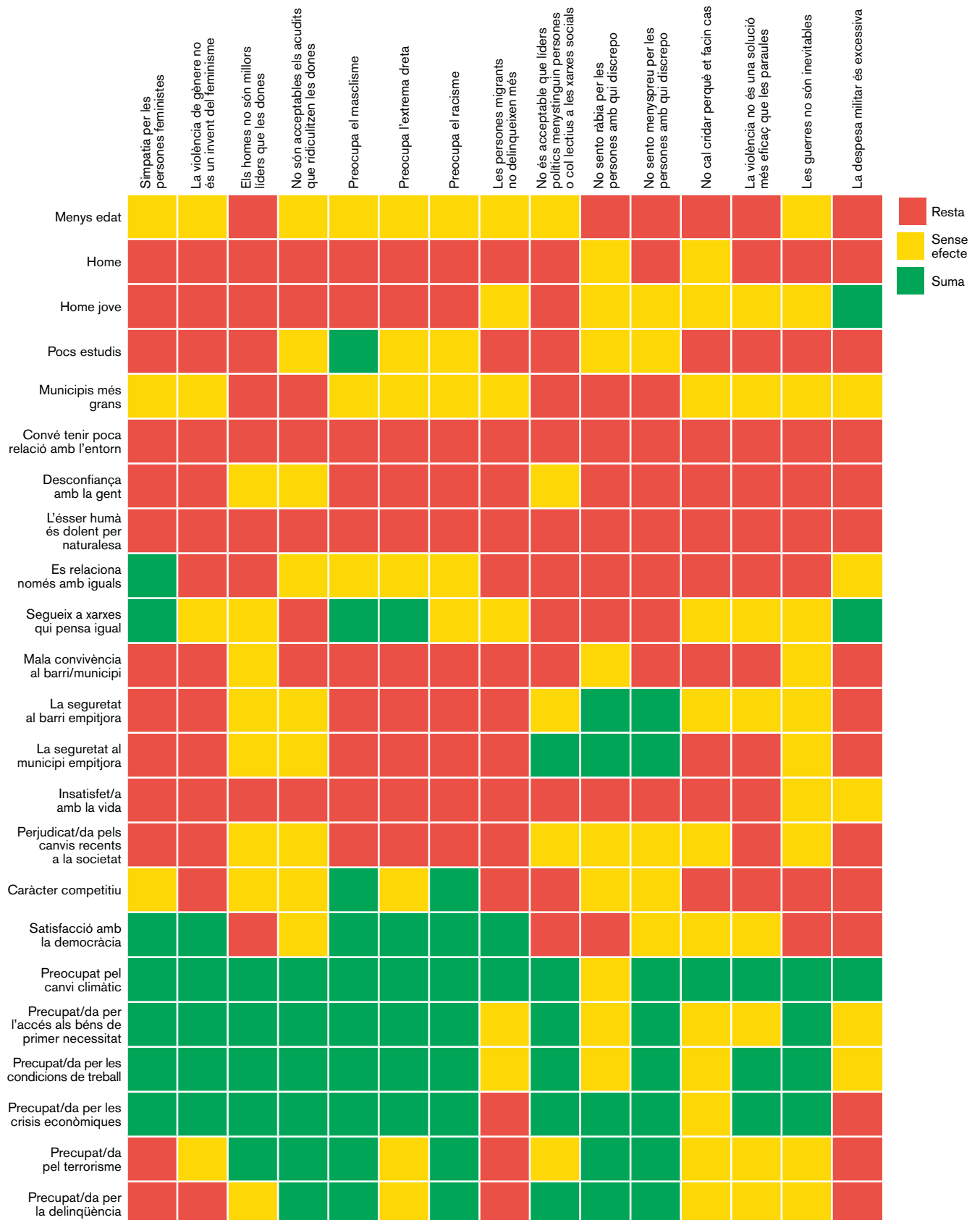
La qüestió de la confiança social, per tant, queda millor recollida. I encara de forma complementària, es demana si, en general, es prefereix relacionar-se amb persones que siguin com un mateix i si les persones que se segueix a les xarxes socials opinen igual que la persona enquestada. Dues vies per copsar si la persona té tendència a l'obertura a idees i perfils diferents o si està tancat en bombolles homogènies.

De nou, l'enquesta pregunta pel grau de convivència percebut al barri o municipi. I pel que fa a la seguretat, en aquest cas, es demana per si la seguretat al barri i al municipi —per separat— han millorat, empitjorat o mantingut, en el darrer any.

Per altra banda, el present qüestionari aprofundeix menys en la situació econòmica, però sí que pregunta sobre la satisfacció amb la vida i si els recents canvis en la societat han beneficiat o perjudicat a qui respon, dos elements que, tal com s'ha vist, podrien influir en l'assumpció de posicionaments socialment involucionistes. El caràcter competitiu també podria fer-ho i precisament aquesta enquesta demana si la persona es considera competitiva. Igualment, la insatisfacció amb el funcionament de la democràcia s'ha detectat que pot conduir a un auge de les idees autoritàries i aquest element està inclòs entre les preguntes d'aquest sondeig.

Finalment, de forma similar a l'enquesta del 2022, que demanava pel grau en què diversos elements es consideraven riscos, el qüestionari del 2023 pregunta pel grau de preocupació respecte de diversos àmbits. En aquest sentit, s'han inclòs en l'anàlisi les respostes sobre les visions vers el canvi climàtic, l'accés als béns de primera necessitat, les condicions de treball, les crisis econòmiques, el terrorisme i la delinqüència.

El resultat que dona l'encreuament de tots aquests elements es resumeix en el següent requadre:

Aquest conjunt de dades assenyala que, pel que fa a la gent jove, aquesta no presenta, en termes globals, actituds més masclistes que el conjunt de la mostra —amb alguna excepció que pot no ser representativa—. Com indicava ja l'anterior enquesta, el jovent tampoc no és més racista o xenòfob, en cap de les seves formulacions, però sí que sent més ràbia i menyspreu pels discrepants. Igualment, confia més en opcions menys dialogants per resoldre conflictes, com cridar o la violència, i, malgrat que no cregui en major grau que les guerres són inevitables, és menys partidari de reduir la despesa militar.

En relació amb els homes, sí que se'n detecten posicionaments més masclistes que en dones en cadascuna de les formulacions en què això es calibra. Així mateix, estan menys preocupats per l'augment de l'extrema dreta, creuen en major grau que els immigrants delinqueixen més i veuen més tolerable que els líders polítics menystinguin persones o col·lectius a les xarxes socials. De nou, no està clar que tolerin menys els discrepants, però sí que presenten actituds més violentes —no en el cas de cridar, sí pel que fa a la violència—, veuen més les guerres com a inevitables i, en canvi, no creuen tant que la despesa militar sigui excessiva.

Aquesta situació s'accentua en els nois joves, on la diferència de postures respecte de la qüestió de gènere s'accentua. Un 65% de les noies de fins a 30 anys senten una mica o molta simpatia per les feministes, un percentatge que cau fins al 40% entre els nois de la mateixa edat. En el mateix sentit, un 71% de les noies rebutja que la violència de gènere sigui un invent del feminisme, per tan sols un 39% dels nois. Igualment, un 63% de les noies està gens d'acord amb la idea que els homes siguin millors líders polítics que les dones, una idea compartida només per un 37% de nois.

Aquest diferencial es repeteix en relació amb la preocupació vers l'extrema dreta —un 59% de noies n'està molt preocupada, en contrast amb un 35% de nois— i, malgrat que estiguin menys preocupats pel racisme, els nois joves no creuen que els immigrants delinqueixin més. Sí que toleren més que els polítics menystinguin persones o col·lectius a xarxes, però, en canvi, no admeten actituds més violentes que les noies. Fins i tot, entre els joves, es redueix lleugerament la diferència de gènere relativa a la creença que la despesa militar és excessiva, malgrat que la dispersió de respostes hi és molt elevada.

Al seu torn, les persones amb pocs estudis tenen actituds més masclistes en la majoria de qüestions —tot i que afirmen estar més preocupats pel masclisme—, així com defensen més que els migrants delinqueixin més i toleren més els insults de polítics a col·lectius i persones a xarxes socials. També avalen que cridar o la violència poden ser recursos útils i abracen més els valors bel·licistes.

Per contra, el lloc de residència sembla poc significatiu a l'hora de predir comportaments com els analitzats. Només la població de ciutats grans és més masculista en algunes de les preguntes formulades, toleren més els insults de polítics a les xarxes i, com en l'enquesta de l'any anterior, són més intolerants amb les persones discrepants.

Sí que torna a emergir com una variable rellevant la confiança social de la persona enquestada. Amb excepcions molt puntuals, aquelles persones que desconfien de la gent, que prefereixen tenir poca relació amb l'entorn i que creuen que "l'esser humà és dolent per naturalesa" són més masculistes, racistes, intolerants, violents i bel·licistes que la resta. Així, per exemple, un 81% de la gent que rebutja que l'esser humà sigui dolent per naturalesa nega també que la violència de gènere sigui un invent, una opinió compartida només pel 62% dels que sí que creuen que l'home és dolent. Igualment, un 80% d'aquells que rebutgen que convingui relacionar-se poc amb l'entorn descarta que la violència de gènere sigui només un invent, percentatge que cau fins al 56% entre aquells que sí que creuen que convé relacionar-se poc amb l'entorn. L'aïllament social i el trencament dels vincles de comunitat faciliten l'entrada d'idees retrogrades.

En tot cas, aquest mateix efecte no emergeix igual en relació amb si la persona prefereix relacionar-se només amb iguals, sigui a la vida o a les xarxes socials. En aquest cas, les actituds sobre masclisme i racisme ja són més variables o contradictòries. Tot i això, de forma lògica amb la seva actitud amb l'entorn, són menys tolerants amb el discrepant i, pel que fa a qui es relaciona només amb iguals a la vida real, manté més tolerància als crits i la violència i veu les guerres com a més inevitables. En aquest cas, però, es fa difícil saber quina percepció o actitud motiva l'altra, ja que és possible que males experiències vitals de discussions hagin conformat una estratègia d'envoltar-se de persones similars per evitar que es repeteixin situacions similars.

Un element que es va evidenciar rellevant en l'anterior enquesta i que torna a ser-ho en aquesta és la percepció de civisme i seguretat. Aquelles persones que creuen que la convivència al barri o municipi és pitjor o que hi ha un problema d'inseguretat, en la majoria dels casos, són més masculistes i racistes i estan menys preocupades per l'extrema dreta. També qüestionen menys la despesa militar i avalen mètodes violents per resoldre conflictes. Per posar-hi algunes dades, el 57% d'aquells que veuen molt mala convivència al barri rebutgen que la violència de gènere sigui un invent, percentatge que puja fins al 77% entre aquells que hi perceben molt bona convivència. Igualment, només el 37% dels que perceben molt mala convivència estan molt preocupats pel racisme, un temor que puja fins al 70% entre aquells que afirmen que hi ha bona convivència. I tan sols un 41% dels que viuen en barris on creuen que la seguretat ha empitjorat estan molt preocupats pel racisme, una xifra que ascendeix fins al 67% entre aquells que afirmen que la seguretat ha millorat.

Aquesta enquesta permet analitzar la relació de la satisfacció vital amb les actituds analitzades i el vincle és força constant, ja que les persones insatisfetes amb la seva vida presenten posicionaments més socialment involucionistes en gairebé tots els àmbits (masclista, racista, intolerant, violent...), excepte pel que fa a la qüestió bèl·lica. Sembla que confirmi, per tant, allò que altres estudis internacionals ja havien apuntat.

De forma similar a les opinions de l'anterior enquesta entre les persones amb pitjors perspectives de la societat, aquells que, en aquesta, creuen que els canvis recents l'han perjudicat també mostren posicionaments més xenòfobs, com si culpessin els migrants de la seva sort. En aquest cas, però, també s'evidencia que són més masclistes: un 66% de les persones que consideren que els canvis recents les han perjudicat rebutgen que la violència de gènere sigui un invent del feminisme, percentatge que ascendeix fins al 89% entre els que se senten beneficiats pels canvis socials. Així mateix, els perjudicats pels canvis avalen la violència com a forma de resolució eficient i qüestionen menys la despesa militar.

Pel que fa al caràcter competitiu, aquesta enquesta no permet identificar-lo com un agreujant d'actituds conservadores, ja que les respostes no són concloents en el camp de gènere, relatiu a la immigració o de tolerància amb el discrepant. Tot i això, aquelles persones que es consideren competitives sí que veuen amb millors ulls el fet de cridar o la violència com a mètodes de resolució de conflictes i estan més allunyades del pacifisme, ja que creuen més que les guerres són inevitables i toleren més la despesa militar —un 43% de les molt competitives creu que la quantitat gastada és excessiva, percentatge que puja fins al 56% entre les gens competitives—.

Finalment, aquesta enquesta ratifica el que ja apuntava l'anterior conforme el mer fet de presentar preocupacions no està vinculat per se amb actituds més o menys conservadores, sinó que depèn sobretot del motiu de preocupació. Així, les persones amoïnades pel medi ambient són més progressistes en gairebé tots els àmbits, com també —una mica menys— els amoïnats per l'accés als béns de primera necessitat o les condicions laborals. En canvi, les persones preocupades per les crisis econòmiques són igualment més progressistes en diversos àmbits, però ja creuen que les persones immigrants delinqueixen més i avalen més la despesa militar. Ocorre un fet similar entre les preocupades pel terrorisme i la delinqüència, les quals, a més, presenten alguns posicionaments masclistes.

4.3. ENQUESTES COMPLEMENTÀRIES

Els resultats d'una enquesta, fins i tot si es tenen en compte els marges d'error i la significativitat estadística, no s'han d'agafar mai com un reflex perfecte del conjunt de la societat. Les dades poden estar esbiaixades per una mostra no del tot representativa o altres possibles desviacions difícilment evitables durant l'elaboració del qüestionari o el treball de camp. És per això que és útil contrastar les conclusions de diverses enquestes d'àmbits propers per copsar si, amb diferents processos similars, els resultats són equiparables i, per tant, més robustos i probablement precisos.

Amb aquest objectiu, s'han analitzat també altres enquestes que, de forma més o menys específica, han abordat les actituds d'interès per a aquest estudi. Així mateix, s'ha aprofitat per complementar les dades amb els resultats d'altres eventuais formulacions de preguntes i nous àmbits addicionals no inclosos en els treballs de l'ICIP. En concret, s'han usat diversos sondejos dels organismes demoscòpics català (CEO) i estatal (CIS) i l'Enquesta Social Europea, els quals ofereixen les microdades accessibles en format obert.

4.3.1. Enquesta sobre valors a Catalunya 2023 (CEO)

La nova metodologia d'enquestes panel del CEO ha permès l'elaboració d'estudis interessants en diversos camps. En concret, l'Enquesta sobre valors a Catalunya 2023 ofereix una radiografia de les opinions en diversos àmbits, entre els quals alguns d'interès per a la present anàlisi. La recollida de respostes va tenir lloc entre el 29 de setembre i el 30 de novembre de 2023, amb una mostra de 7.685 catalans/es de 16 anys i més.

Del qüestionari, se n'han avaluat diverses preguntes. En el camp del feminisme, demana pel grau d'acord amb l'afirmació que “el feminisme ha anat massa lluny” —molt usada pel masculisme, contrastant així el seu pensament—, amb si les menors haurien de requerir el permís patern per avortar i, més genèricament, si l'avortament es pot justificar. Amb aquesta mateixa fórmula, pregunta si també són justificables l'homosexualitat i la transsexualitat i, vinculat amb això darrer, es posa sobre la taula un debat recent sobre si cal un informe psicològic per fer un canvi de sexe. Quant a la immigració, insta a respondre fins a quin punt s'està d'acord amb la idea que “amb tanta immigració, un ja no se sent com a casa”.

En un altre sentit, l'enquesta fa un experiment interessant de contrastar idees. En primer lloc, demana a la gent que es posicioni en si caldria prioritzar el medi ambient sobre el creixement econòmic, una dicotomia usada pels conservadors per rebutjar polítiques ecologistes que, segons asseguruen, poden perjudicar els llocs de treball. En segon lloc, insta a situar-se en una

escala sobre si es prefereix viure en un país democràtic, encara que no garanteixi un nivell de vida adequat, o viure en un país que sí que el garanteixi, però que no sigui del tot democràtic. Es tracta d'una dicotomia falsa, però que permet visualitzar quins col·lectius estarien disposats a renunciar a la democràcia en favor de promeses de benestar.

Finalment, el qüestionari aporta coneixement sobre àmbits no analitzats fins ara, com l'eventual suport de l'administració per garantir un mínim vital, ja que cada cop apareixen més discursos que subratllen l'individualisme i el mèrit personal cap a l'èxit. En aquest sentit, l'enquesta demana que la gent se situï en una escala entre si preferiria que el govern proporcionés un mitjà de vida per a tothom o que cadascú assumeixi individualment més responsabilitat per aconseguir-lo. En línia amb el paper de l'administració, també s'ha tingut en compte la pregunta sobre si es prefereix que s'abaixin els impostos encara que empitjorin els serveis o, per contra, si es vol que es mantinguin o fins i tot s'apugin per millorar la qualitat dels serveis⁵. Igualment, l'enquesta també pregunta si es vol "un estat fort capaç de defensar els seus ciutadans", un posicionament que sovint és usat per primar la seguretat respecte d'altres elements com la qualitat democràtica, en el marc d'estats de caràcter autoritari.

Pel que fa a les característiques personals que poden correlacionar amb aquestes actituds, s'hi troben les bàsiques sobre sexe, edat i estudis i també una de relativa al grau de confiança social, sobre si es pot confiar en la majoria de la gent o si un mai no és prou prudent. Quant al grau d'importància que es dona a la seguretat, una pregunta demana si la persona "evita tot allò que pugui posar en perill la seva seguretat".

Com és habitual en el CEO, hi ha diverses qüestions que recullen detalls sobre la situació laboral i econòmica. Una d'elles, sobre el tipus de contracte, s'ha usat per determinar el grau de precarietat o estabilitat laboral, creant una escala entre empresari, treballador estable, treballador temporal i aturat. I per avaluar la precarietat material, s'han tingut en compte aquelles relatives a si s'han tingut dificultats per mantenir la llar a temperatura adient o si, en els darrers dotze mesos, s'ha hagut d'endarrerir el pagament de factures.

Finalment, el qüestionari també demana pel nivell de satisfacció amb la vida, en una escala entre el 0 i el 10, i, quant a la visió respecte de la tecnologia, pregunta si seria una cosa bona, neutre o dolenta que, en un futur pròxim, es doni més importància al desenvolupament de la tecnologia. Això pot servir per calibrar fins a quin punt l'avenç previst en aquest camp genera neguit.

5 Com s'ha explicat en una nota anterior, la reducció fiscal no és necessàriament una política que es defineixi per si mateixa com a retrograda o socialment involucionista, però sí que forma part del corpus ideològic d'aquells sectors que defensen aquest ideari.

El resultat de tots aquests encreuaments es pot copsar en la següent taula:

	El feminisme no ha anat massa lluny	No cal permís patern perquè una menor avorti	L'avortament es pot justificar	L'homosexualitat es pot justificar	La transsexualitat es pot justificar	No cal informe psicològic per al canvi de sexe	La immigració no em fa sentir fora de casa	Cal prioritzar el medi sobre l'economia	Cal prioritzar la democràcia sobre el nivell de vida	El Govern ha de proporcionar un mitjà de vida, i no cadascu trobar-lo sol	No cal abaxar impostos si s'emploren serveis	No cal un estat fort per defensar la ciutadania	
Menys edat	Suma	Suma	Suma	Sense efecte	Suma	Suma	Suma	Sense efecte	Resta	Suma	Resta	Suma	
Home	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Sense efecte	Suma	
Home jove	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Resta	
Pocs estudis	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	
Poca confiança social	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	
Preocupat/da per la seguretat	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	
Precarietat/ inestabilitat laboral	Sense efecte	Suma	Resta	Sense efecte	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Suma	Suma	Sense efecte	
No pot mantenir la llar a temperatura adient	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Suma	Resta	Sense efecte	
Ha hagut d'ajornar el pagament de factures	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Suma	Resta	Sense efecte	
Insatisfacció vital	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Suma	Sense efecte	Suma	
Recel vers la tecnologia	Suma	Suma	Sense efecte	Suma	Sense efecte	Suma	Suma	Suma	Sense efecte	Suma	Suma	Suma	

Com es pot comprovar, en general, aquestes dades confirmen o matisen lleugerament algunes d'obtingudes a través de les enquestes de l'ICIP. En concret, la gent jove no presenta actituds globalment més retrògrades en el feminisme i, en canvi, és més progressista en relació amb l'avortament i la transsexualitat. En aquest cas, a més, també ho és respecte de les persones migrants —a les anteriors, l'actitud no era significativament diferent de la mitjana—. En tot cas, el jovent estaria més disposat a assumir un sistema menys democràtic si aquest garanteix un millor nivell de vida i, malgrat que creu més que el govern ha de proporcionar un cert nivell de vida, també vol més que s'abaixin els impostos. Així mateix, és menys partidari d'un estat fort.

De nou, els homes són més conservadors que les dones en gairebé tots els àmbits, excepte respecte de l'homosexualitat, la fiscalitat o la prioritat d'economia sobre medi o de benestar sobre democràcia, on són neutres. En canvi, els homes reclamen menys un estat fort que els protegeixi.

I també un altre cop es constata com els nois joves presenten posicionaments més ancorats amb les idees retrogrades en tots els àmbits, tant en el feminisme com vers el col·lectiu LGTBIQ, els migrants, la fiscalitat o el medi ambient. L'únic camp sense diferències significatives és respecte de l'equilibri entre democràcia i nivell de vida.

Igualment, aquests resultats confirmen l'arrelament superior d'aquestes idees socialment involucionistes entre la ciutadania amb pocs estudis, en gairebé tots els àmbits. I en tots, pel que fa a les persones amb poca confiança social o especialment preocupats per la seguretat.

És especialment interessant observar l'impacte de les qüestions laborals i econòmiques. El nivell de precarietat o inestabilitat, mesurada segons la posició contractual, no sembla gaire determinant, ja que, en la majoria d'àmbits, no es troben relacions significatives i, en les altres, el posicionament no està clarament decantat. En canvi, aquelles persones amb dificultats tangibles, ja sigui per mantenir la llar a una temperatura adient o per pagar factures a temps, són generalment més conservadores, fins i tot en àmbits socials que poc tenen a veure amb l'economia. Només en la necessitat d'un estat fort no presenten una opinió diferenciada i, pel que fa a si el Govern ha de proporcionar un mitjà de vida a tothom, ho defensen més clarament. Lògic, atès que són els que segurament ho necessiten més, si bé es constata que no hi ha una dissociació entre necessitats materials i voluntat política.

En canvi, la satisfacció vital no apareix, en aquest cas, com un element tan rellevant per determinar els posicionaments ideològics de la població. La població insatisfeta amb la seva vida sí que és més racista i prima més l'economia sobre el medi ambient i la democràcia sobre el nivell de vida. En canvi, no és més masclista ni homòfoba i fins i tot reclama més que el Govern ajudi a trobar mitjans de vida a tothom i creu més que no cal que se centri en ser fort per defensar la ciutadania.

En darrer lloc, els recels cap a la tecnologia no serveixen per predir actituds conservadores. Ben al contrari, en la gran majoria de camps analitzats, aquelles persones que veuen pitjor que la tecnologia guanyi pes són més progressistes. Potser perquè el recel respongui a una qüestió humanista de voler preservar vincles directes entre persones, però sembla que, entre els canvis culturals que rebutgen les persones involucionistes, no s'hi troba la rellevància creixent de la tecnologia. En tot cas, cal tenir en compte que bona part de les idees retrògrades es propaguen per xarxes socials, segons han copsat diversos estudis⁶, motiu pel qual aquells

6 Dowling, M., 2023. "News to Me: Far-Right News Sharing on Social Media." *Information, Communication & Society*; Sprejer, L., H. Margetts, K. Oliveira, D. O'Sullivan, i B. Vidgen., 2019. "An Influencer-Based Approach to Understanding Radical Right Viral Tweets." *arXiv*.

que les abracen poden estar-hi especialment connectats i aquestes xarxes socials es poden identificar amb avenços tecnològics o són vies d'informació per estar-ne al dia.

4.3.2. Enquesta longitudinal 2023 (CEO)

El panel ciutadà creat pel CEO també ha servit per impulsar una enquesta longitudinal per mesurar al llarg dels anys els canvis en les opinions, actituds i comportament d'uns mateixos individus. Això permet calibrar-ne l'evolució sense dependre de possibles variacions en la mostra. Encara és aviat per observar-ne tendències, atès que tan sols se n'ha fet una onada, però aquesta incorpora ja diverses qüestions rellevants per al present estudi. Aquesta primera edició va tenir lloc entre el 6 de desembre de 2023 i el 31 de gener de 2024 i van respondre-hi 6.813 persones. En tot cas, algunes de les diferències respecte de les anteriors enquestes poden deure's precisament al fet que aquest sondeig es dirigeix exclusivament a ciutadania que ja va acceptar ser tornada a contactar, en anteriors estudis, amb predisposició a participar de forma recurrent. Per tant, es pressuposa que té cert esperit cívic i interès per les qüestions d'actualitat. La mostra, en aquest sentit, pot no ser igual de representativa del gruix de la població catalana, sinó de la que respon a aquestes característiques.

Pel que fa al qüestionari de l'enquesta, no inclou preguntes relatives al bel·licisme, però sí a altres actituds d'interès, a vegades d'una forma innovadora en relació amb els anteriors sondejos. Pregunta de nou sobre si el feminisme ha anat massa lluny, però afegeix debats actuals sobre identitat de gènere (si és positiu que les persones no s'hagin de definir necessàriament com a homes o dones perquè hi ha altres opcions com les no-binàries) o sobre relacions sexoafectives (si és positiu que s'acceptin noves formes diferents de la parella tradicional, com les relacions obertes, el poliamor o l'amor lliure).

Com en el cas de l'enquesta de l'ICIP del 2022, aquesta demana pel grau de comoditat en cas que un fill/a tingué una relació amorosa amb una persona gai, lesbiana o bisexual o amb una persona transsexual i, en aquest cas, hi afegeix l'opció d'una persona magribina o àrab. Pel que fa a la qüestió de la immigració, també es pregunta si l'arribada de persones d'altres països fa de Catalunya un lloc millor o pitjor per viure.

En relació amb el punitivisme, el qüestionari insta a triar si les lleis, en general, són massa dures, toves o adequades. I pel que fa a la qualitat democràtica, l'enquesta inclou diverses preguntes. Entre elles, demana si es creu que les millors decisions polítiques les prenen els experts i no els representants escollits democràticament i si s'opina que caldria qüestionar el dret a vot universal pel fet que "tanta gent està mal informada i és tan fàcil d'enganyar".

Per altra banda, entre les característiques personals com l'edat, el sexe i el nivell d'estudis, calibra de forma diferent la confiança social, ja que pregunta si, en cas de tenir-ne l'oportunitat, la majoria de la gent intentaria aprofitar-se o miraria de ser justa. Igualment, la sensació d'inseguretat es mesura demanant si es tem sovint per patir (un mateix o algun convivent) algun delictes.

En aquest cas, els àmbits laboral i econòmic ocupen un major espai. De nou, la precarietat o estabilitat laboral es mesura en funció de si s'és empresari, indefinit, temporal o aturat, però també es pregunta per la situació econòmica personal, per si s'ha perdut sou durant el darrer any, per si s'ha perdut estabilitat laboral durant aquest mateix període i, de nou, per si s'ha hagut d'ajornar el pagament de factures o no s'ha pogut mantenir la llar a una temperatura adient.

Igualment, el nivell de satisfacció amb la vida torna a formar part del qüestionari i, per mesurar el temor a l'avenç tecnològic, aquí es pregunta específicament per la probabilitat que les persones siguin substituïdes per màquines, programes o intel·ligència artificial. Així mateix, es demana per la preocupació que esclati un conflicte armat internacional que afecti, els pròxims anys.

Els resultats de tots aquests encreuaments es resumeixen en aquesta taula:

	El feminisme no ha anat massa lluny	És positiu que no calgui definir-se home o dona	És positiu que emergeixin noves formes de relació a banda de la parella	Comoditat si un fill/a té una relació amb una persona homosexual	Comoditat si un fill/a té una relació amb una persona transsexual	Comoditat si un fill/a té una relació amb una persona magribina	L'arribada de migrants fa el país millor	Les lleis no són massa toves	Les millors decisions no les prenen experts, sino representants democràtics/ques	No cal qüestionar el dret a vot universal	
Menys edat	Suma	Suma	Suma	Suma	Suma	Suma	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta
Home	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Suma	Sense efecte	Suma	Resta
Home jove	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta
Pocs estudis	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta
Desconfiança social	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta
Preocupació per patir delictes	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta
Precarietat/ inestabilitat laboral	Sense efecte	Sense efecte	Suma	Sense efecte	Suma	Sense efecte	Sense efecte	Suma	Suma	Sense efecte	Sense efecte
Mala situació econòmica	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta
Se li ha reduït el sou	Sense efecte	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Resta	Resta
Li ha minvat l'estabilitat laboral	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte
Ha ajornat el pagament de factures	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Resta
No pot mantenir la llar a temperatura adient	Resta	Sense efecte	Resta	Sense efecte	Suma	Sense efecte	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta
Insatisfacció vital	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta
Por que la IA tregui feina	Resta	Resta	Sense efecte	Sense efecte	Sense efecte	Resta	Resta	Resta	Sense efecte	Resta	Resta
Por d'un conflicte armat	Sense efecte	Suma	Sense efecte	Suma	Suma	Sense efecte	Suma	Resta	Suma	Resta	Resta

Com en anteriors enquestes, els resultats de la gent jove, en global, són progressistes o conservadors, en funció de l'àmbit. En feminisme, identitat de gènere, relacions sexoafectives i col·lectiu LGTBIQ, el jovent és més socialment avançat, mentre que, pel que fa a la immigració, les dues respostes de l'àmbit són més contradictòries. En canvi, reclama en major grau lleis més dures i qüestiona més els pilars de la democràcia, tant que la millor decisió política correspongui als representants electes com la preservació del dret a vot universal.

Al seu torn, els homes són més involucionistes en pràcticament tots els camps, però es capgira la truita en dos de concrets: les dones reclamen lleis més dures i qüestionen més el dret a vot universal. On no hi ha gaire dubte és en els nois joves, els quals són, de nou, més propers a les tesis conservadores que les noies joves en gairebé totes les preguntes analitzades. Ocorre el mateix en les persones amb pocs estudis, poca confiança social o alta preocupació per la delinqüència, elements que, altre cop, correlacionen molt amb tota mena de posicionaments més socialment involucionistes.

La vinculació amb la situació laboral o econòmica, com en l'altra enquesta del CEO, varia molt en funció d'allò que es tingui en compte. Les persones amb situació laborals més aparentment precàries —aturats o temporals— fins i tot presenten actituds més socialment avançades en qüestions com les noves formes de parella o la transsexualitat i no volen tant lleis més dures ni confien tant en la tecnocràcia. En canvi, les persones que afirmen que pateixen una mala situació econòmica sí que són més conservadores en la majoria dels àmbits. L'evolució negativa recent del sou o l'estabilitat laboral gairebé no influeixen i, en aquest cas, els problemes amb les factures o la temperatura de la llar semblen menys rellevants que en l'anterior enquesta del CEO. Així i tot, les que en pateixen sí que són més masculistes, crítiques amb les noves formes de relació i qüestionen el dret a vot universal. I concretament aquelles que no poden mantenir la llar a una temperatura adient són més contraries a la immigració i desitgen més que les lleis s'endureixin.

Les respostes a aquesta enquesta, com la de l'ICIP del 2023, identifiquen les persones insatisfetes amb la seva vida com a més properes a les tesis conservadores. També ho són les que temen que la tecnologia prengui llocs de treball, tot i que específicament en àmbits com el feminisme, les noves identitats de gènere, la immigració, el punitivisme o el dret a vot universal. Així mateix, la por a un conflicte armat internacional està vinculat a creure que les lleis són massa toves, però, en canvi, els que temen aquesta gran guerra fins i tot presenten actituds més progressistes en altres camps que aquelles que no hi estan preocupades. El temor a fenòmens d'abast mundial com aquest, per tant, deuen afectar diferent del que ho fa la inseguretat quotidiana respecte de l'entorn proper.

4.3.3. Percepcions sobre la igualtat entre homes i dones i estereotips de gènere (CIS, 2023)

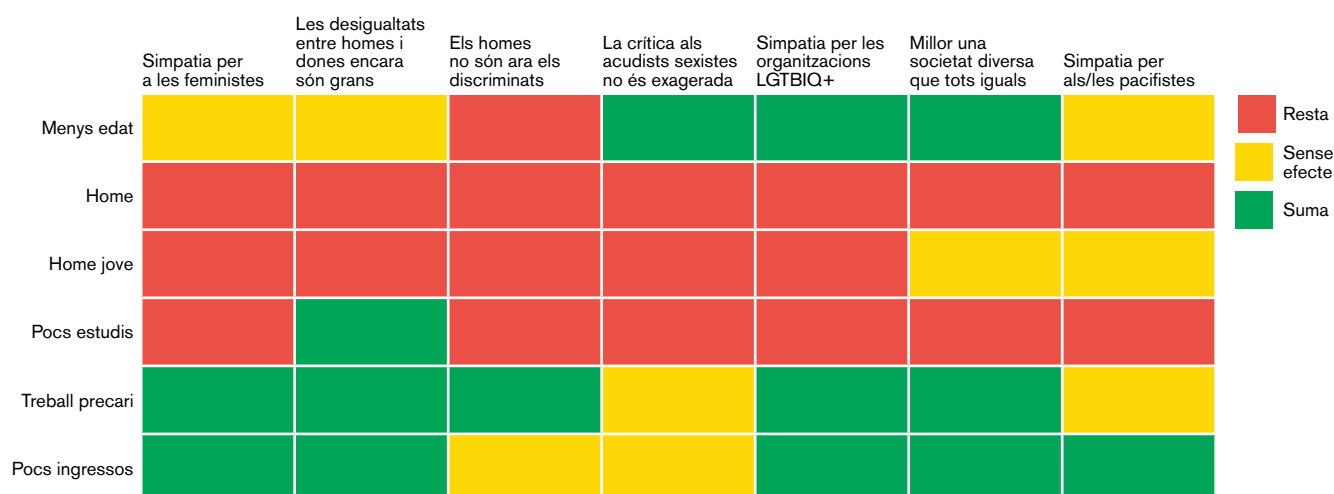
El Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) ha optat per una estratègia diferent del CEO per intensificar l'elaboració d'estudis demoscòpics. Ha internalitzat el procés de consulta telefònica, cosa que li permet controlar directament tot el procés. Des de fa uns anys, ha incrementat així la producció d'enquestes, algunes de les quals, temàtiques. En el seu cas, però, els qüestionaris són més curts i no només centra les preguntes en àmbits d'anàlisi més concrets, sinó que les variables sociodemogràfiques per buscar-ne variables de correlació són força més reduïdes que en el cas del CEO. Així mateix, la mostra respon al conjunt de l'Estat, motiu pel qual el resultat no és directament comparable entre aquestes enquestes analitzades. Malgrat aquestes diferències, s'ha considerat interessant avaluar-ne dues per al present estudi enfocades a qüestions d'especial rellevància, si bé cal llegir-ne els resultats amb les prevencions descrites.

La primera de les enquestes analitzades està enfocada a les “percepcions sobre igualtat entre homes i dones i estereotips de gènere”. El seu treball de camp va tenir lloc entre el 6 i el 14 de desembre de 2023 i va recollir 4.005 respostes, a tot l'Estat.

Com el seu títol indica, bona part de les preguntes estan enfocades en qüestions de gènere. Entre aquestes, demana pel grau de simpatia vers les feministes, per si les desigualtats entre homes i dones és o no encara gran, pel grau d'acord amb l'afirmació que “s'ha arribat tan lluny en la promoció de la igualtat de les dones que ara s'està discriminant els homes” —una asseveració habitual dels contraris al feminisme— i per si es creu que la crítica als acudits masclistes és exagerada. Tot i això, el qüestionari també aborda altres temàtiques i pregunta pel nivell de simpatia cap a les organitzacions LGTBIQ+ i per les persones pacifistes i, en un format dicotòmic, per si es preferiria “una societat amb persones de diferent origen, cultura i religió” o una “en què la gran majoria de gent tingui el mateix origen, cultura i religió”.

Malauradament, com ja s'ha indicat que ocorre sovint en el CIS, aquesta enquesta no recull gaire característiques de les persones entrevistades, cosa que limita les possibilitats per analitzar-ne correlacions. En aquest cas, s'han tingut en compte l'edat, el sexe, el nivell formatiu, el grau de precarietat laboral —en l'escala entre empresari, assalariat i aturat— i la quantitat d'ingressos a la llar.

El resultat d'aquesta anàlisi es troba en el següent gràfic:

Com ocorre en anteriors enquestes, la gent jove no té una posició significativament diferent, en termes globals, respecte de les qüestions de gènere. O, en tot cas, depèn de la pregunta, fet que reafirma que no és més progressista o conservadora, per defecte. En canvi, com també recullen altres estudis, el jovent té més simpatia pels drets del col·lectiu LGTBQ i, en aquest cas, fins i tot és més partidari d'una societat diversa.

Igualment, es ratifica que els homes són més conservadors que les dones en tots els àmbits analitzats. I concretament els nois joves ho són més que les noies de la seva edat del que ho són els homes més grans respecte de les dones de les respectives franges. Això es percep en totes les preguntes analitzades, excepte pel que fa a la preferència per una societat més o menys diversa i per la simpatia cap als pacifistes, on no hi ha respostes significativament diferents. De forma també coherent amb el que s'ha observat fins ara, les persones amb menys estudis són més masculistes, homòfobes, racistes i bel·licistes⁷.

Finalment, aquelles persones amb una situació laboral més precària o amb menys ingressos no només no és més conservadora —com constataven altres enquestes—, sinó que, en la majoria dels camps, és més feminista i progressista en la resta d'àmbits. En aquest sondeig, però, no es pot contrastar si, com ocorre sovint, aquest posicionament varia si es contrasta amb una precarietat material més tangible —entre aquelles persones que pateixen dificultats concretes, sigui per pagar factures o mantenir la llar a temperatura adequada—.

⁷ En la pregunta sobre el grau de desigualtat entre homes i dones, els enquestats amb menys estudis responen en major grau que aquestes són encara grans, tot i que és un camp aïllat i el resultat es pot deure a l'atzar o a altres elements col·laterals, com una major sensibilitat cap a les desigualtats, en general.

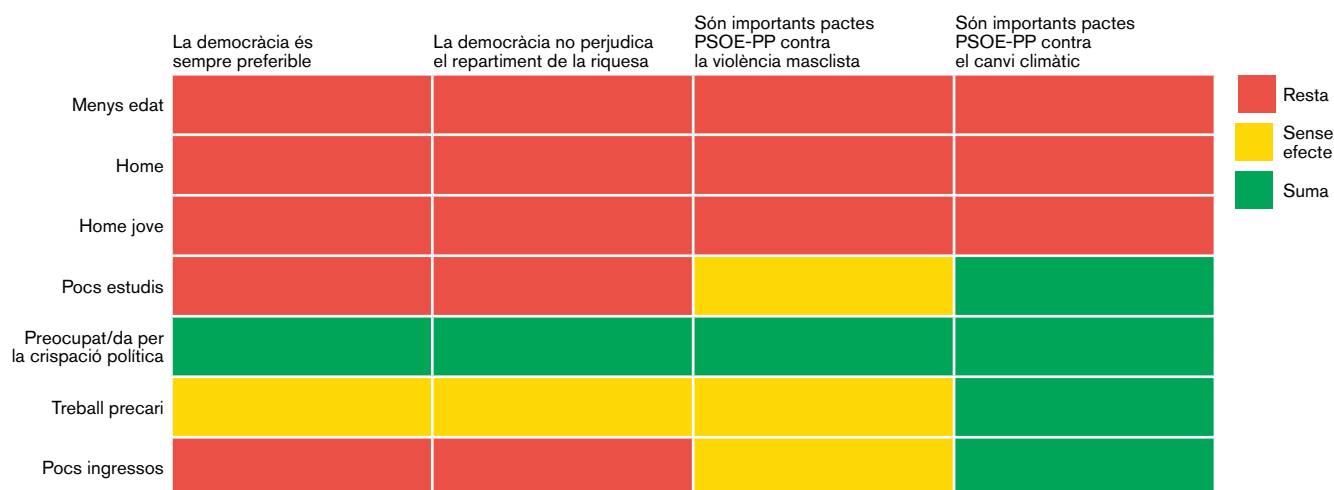
4.3.4. Hàbits democràtics (CIS, 2023)

Una altra enquesta temàtica recent del CIS que resulta d'interès és l'estudi d'"Hàbits democràtics", per la qual es van fer 6.195 enquestes, a tot l'Estat, entre l'11 i el 15 de desembre de 2023. Com el seu nom indica, es va centrar especialment en el posicionament de la ciutadania en relació amb els valors relatius a la democràcia o altres formes de govern autoritàries, així com a qüestions que hi estan vinculades, com el rol dels partits, la crispació política i els acords transversals.

En tot cas, el qüestionari és molt breu i s'han analitzat les respostes a quatre preguntes concretes. La primera insta la persona enquestada a posicionar-se respecte de si creu que "la democràcia és preferible a qualsevol altra forma de govern", "en algunes circumstàncies, un govern autoritari és preferible a un sistema democràtic" o "a persones com jo, li és igual un govern que un altre". La segona demana si es creu que el sistema democràtic més aviat afavoreix o perjudica el repartiment equitatiu de la riquesa. I les dues últimes pregunten sobre el grau d'importància que es dona al fet que el PSOE i el PP assoleixin un acord en els àmbits de la violència de gènere i el canvi climàtic. Aquestes darreres no identifiquen actituds autoritàries o conservadores per si mateixes, però sí l'opinió relativa als pactes transversals enfront de la confrontació entre blocs.

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques personals, s'han tingut en compte les mateixes que en l'anterior enquesta, però també s'ha incorporat una pregunta sobre el grau de preocupació en relació amb la crispació política. Atès que part de l'estratègia del populisme es basa en l'atac més furibund cap a la resta de partits —a qui identifiquen com a "casta"—, és rellevant analitzar si la tolerància amb aquest xoc correlaciona amb actituds autoritàries.

El resultat d'aquestes anàlisis és el següent:

Com es pot comprovar, les actituds que qüestionen més el sistema democràtic i les contràries als pactes transversals estan més arrelades entre la gent jove i entre els homes. I encara més, els nois joves són menys defensors que les noies joves de la democràcia i els acords dels dos grans partits, en major grau que els homes de la resta de franges respecte de les dones dels seus mateixos grups d'edat.

Igualment, els posicionaments autoritaris també estan més arrelats entre persones amb menys formació i entre els de menys ingressos. El fet de tenir una situació laboral més precària, en canvi, no hi influeix. Així mateix, aquelles que responen a tots aquests tres casos —menys estudis, sou i estabilitat— són més favorables als pactes entre PP i PSOE en relació amb el canvi climàtic, però no en violència de gènere.

Finalment, aquelles persones més preocupades per la crispació política són més favorables a la democràcia en qualsevol circumstància, creuen més que és útil per al repartiment de la riquesa i, lògicament, defensen més els acords entre grans blocs.

4.3.5. Enquesta Social Europea (ESS, 2020)

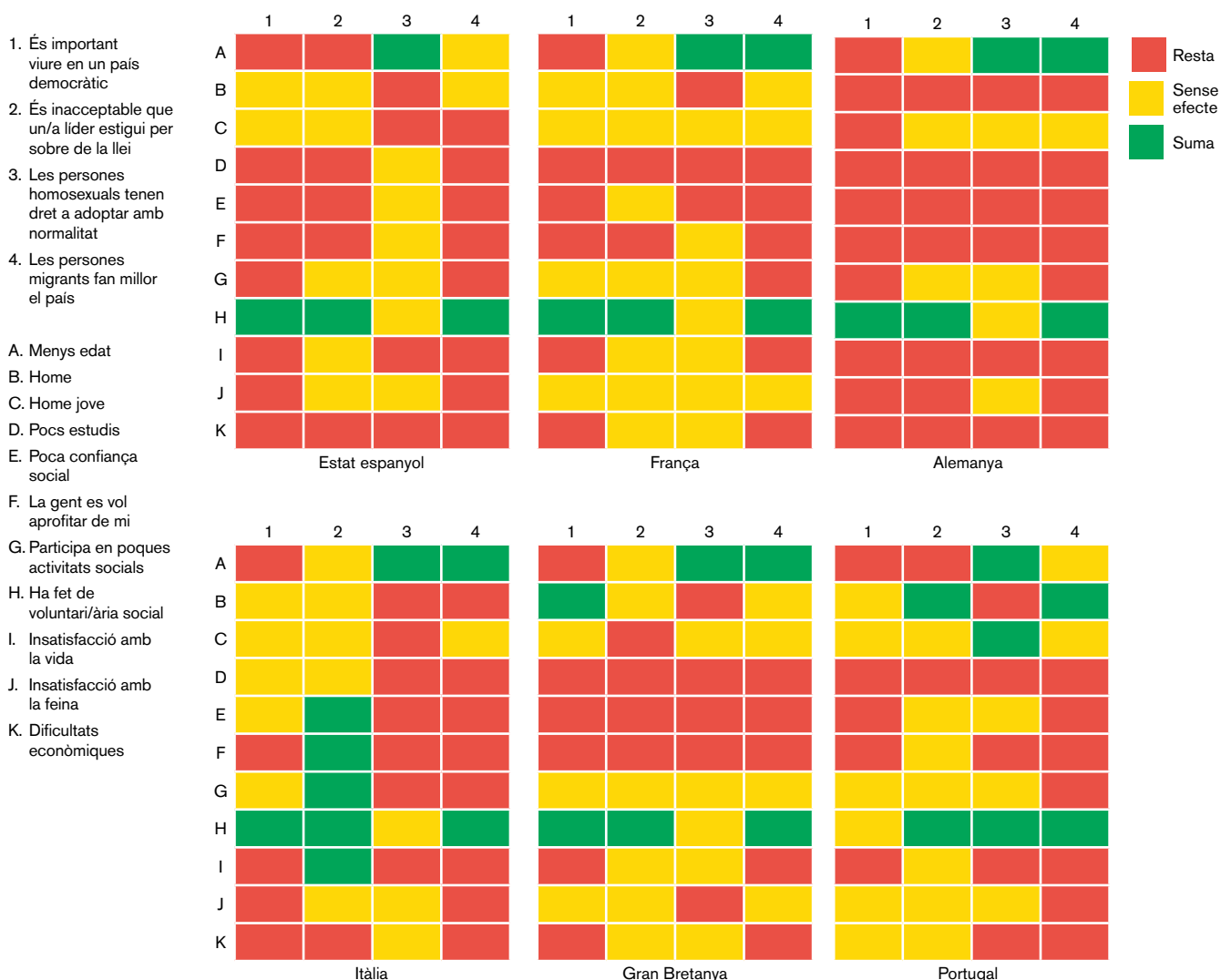
Finalment, s'ha considerat rellevant analitzar les respostes recollides a l'Enquesta Social Europea (ESS, per les seves sigles en anglès), la qual permet captar des de fa dues dècades l'opinió pública arreu del continent, de forma biennal. En tot cas, l'última edició per la qual es tenen dades disponibles de l'Estat és la del 2020, atès que la pandèmia de Covid i la dificultat per realitzar-ne el treball de camp va afectar-ne la periodicitat. Per tant, es tracta d'actituds que, davant l'acceleració dels esdeveniments dels darrers anys, poden haver quedat una mica superades. Així i tot, el seu valor és innegable, ja que permet comparar les respostes de diversos països i, d'aquesta manera, calibrar quins elements correlacionen amb valors socialment conservadors, en cadascun d'ells. La mostra d'enquestats, a més, és rellevant i, per exemple, 2.283 persones hi van participar a l'Estat.

Del seu qüestionari, se n'han considerat les respostes a quatre preguntes. La primera demana, en una escala de 0 a 10, la importància de viure en un país governat democràticament. La segona situa una gradació idèntica, però per a la pregunta de si seria acceptable que el país tingués un dirigent fort que estigués per sobre de la llei, una de les característiques clau d'un estat autoritari. Pel que fa a àmbits socials, una pregunta demana si s'està d'acord en el fet que les parelles de gais i de lesbianes tinguin els mateixos drets a l'hora d'adoptar que les parelles heterosexuales. I l'última estableix una nova escala de 0 al 10 on cal situar-se en si l'arribada de persones d'altres països fa que el d'acollida —on es recullen les respostes— sigui un lloc pitjor (0) o millor (10) per viure.

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques que s'han tingut en compte per buscar-hi correlacions, hi ha les clàssiques d'edat, gènere i formació. També s'aborda la confiança social amb dues preguntes: si, a l'hora de tractar amb la gent, un mai no és prou prudent o si es pot confiar en la majoria; i si, en cas de tenir-ne ocasió, la majoria de la gent intentaria aprofitar-se o seria honrada. De forma complementària, es demana pel grau d'implicació social, de dues formes: si es participa en activitats socials de forma més o menys habitual que la majoria de gent de la mateixa edat i si, en el darrer any, s'ha fet de voluntari en alguna organització sense ànim de lucre.

Igualment, el qüestionari també inclou preguntes sobre el grau de satisfacció amb la vida i amb la feina. Pel que fa a la situació econòmica, es demana si, amb els ingressos actuals a la llar, es viu còmodament o amb dificultats.

El resultat d'aquestes anàlisis a l'Estat espanyol, França, Alemanya, Itàlia, Gran Bretanya i Portugal és el següent:

Com es pot comprovar, les respostes a l'Estat apunten, en coherència amb altres enquestes, que la gent jove defensa menys la democràcia, però, en canvi, està més propera al col·lectiu LGTBIQ i, quant al racisme, no té una posició significativament diferent. En aquest cas, però, els homes no sembla que tinguin més simpatia cap a l'autoritarisme, si bé sí que són més homòfobs, especialment els nois joves, els quals també són més racistes que les noies de la seva edat.

La defensa dels valors democràtics i la visió de la immigració obtenen pitjors valoracions entre persones espanyoles amb poca formació, en aquelles amb poca confiança social i en aquelles que participen menys en activitats socials, però, en cap d'aquests casos, l'opinió sobre el dret a adopció dels gais i les lesbianes varia respecte de la mitjana. Igualment, les actituds són més autoritàries, xenòfobes i homòfobes en les persones insatisfetes amb la vida i en aquelles amb dificultats econòmiques. Pel que fa a les que estan insatisfetes amb la feina, veuen menys important viure en un país democràtic i creuen més que la immigració l'empitjora, però, en canvi, no rebutgen l'adopció homosexual.

Si es comparen els resultats entre els diversos estats, les correlacions no són idèntiques a tots ells. Així i tot, malgrat les diferències concretes, aquells àmbits que tendeixen a presentar actituds autoritàries o conservadores a Espanya també ho fan, en major o menor grau, en bona part de la resta. No s'observa de forma generalitzada, però, l'efecte que té lloc a Catalunya i l'Estat del noi jove més socialment involucionista que les noies de la seva edat. Ara bé, amb detalls que varien segons el territori, els baixos estudis, la poca confiança i implicació social, la insatisfacció i les dificultats econòmiques acostumen a tirar cap a aquests posicionaments⁸.

⁸ Potser de forma menys clara a França i Itàlia, on fa més temps que formacions amb idearis socialment involucionistes creixen amb força i, per tant, les seves idees poden haver arrelat a capes més àmplies de la societat i no només a ninxols amb determinades característiques.

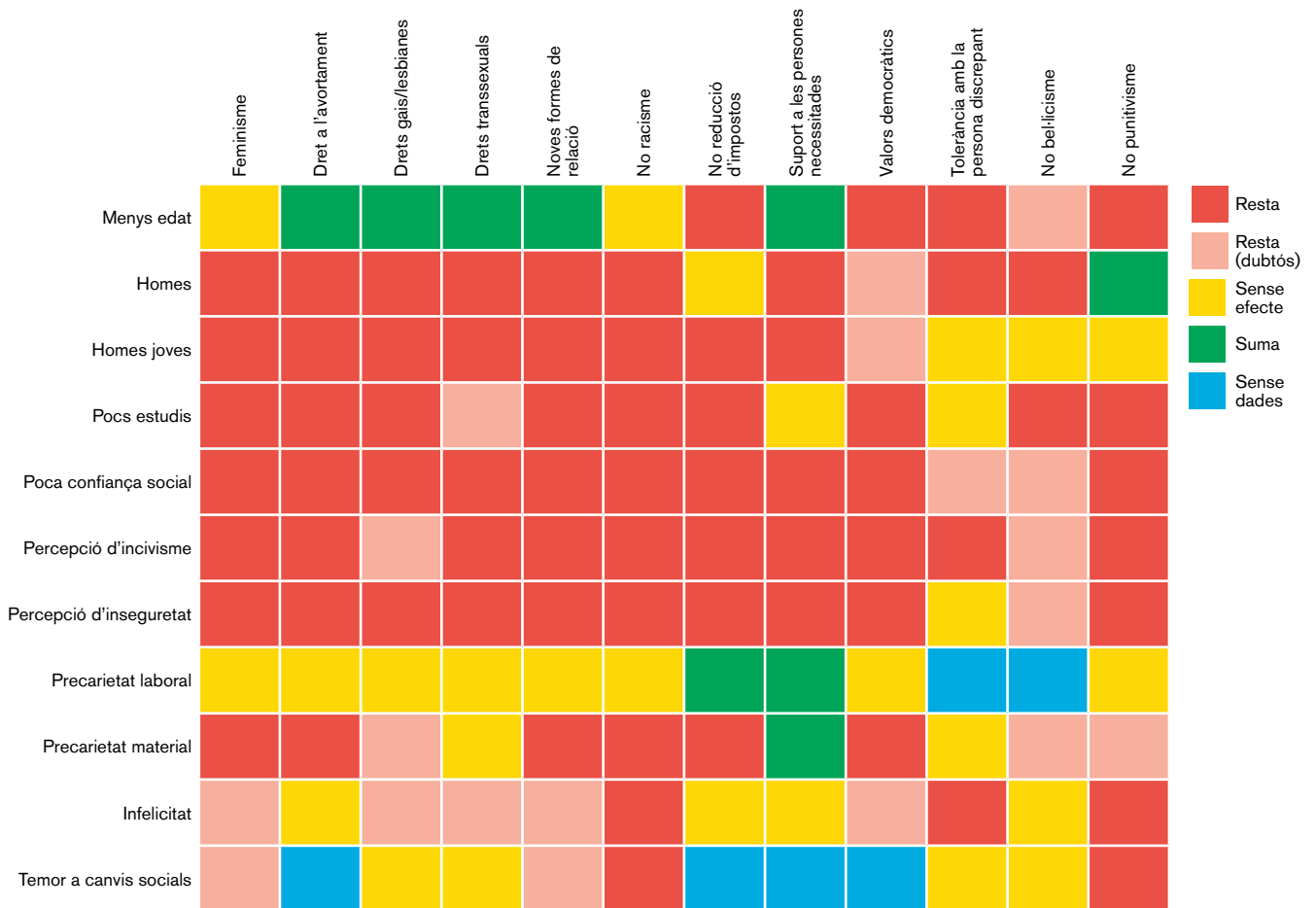
5

Conclusions

En els darrers anys les proclames socialment i democràticament involucionistes s'han normalitzat en el debat públic. El masclisme, l'homofòbia, la transfòbia, el racisme, l'autoritarisme, l'individualisme, el bel·licisme o el punitivisme s'expressen i s'expandeixen ara amb una normalitat que hauria sorprès fa escassos anys. Molt probablement, es tracta d'un fenomen creuat, atès que l'èxit dels partits que defensen aquests valors respon al fet que aquestes idees ja havien començat a arrelar de forma silenciosa amb anterioritat, tot i que sense portaveus i altaveus que les amplifiquessin. I quan aquests partits arriben a espais de representació, els posicionaments del populisme es normalitzen i es desacomplexen, comencen a sentir-se als canals tradicionals i la irradiació va guanyant encara més força. Ja no cal amagar-se si se simpatitza amb propostes que qüestionen els avenços en drets i valors de progrés, ja que aquestes han escapat de les cavernes i flueixen per les vies convencionals.

En tot cas, aquesta expressió novedosa, política i institucional, és només la conseqüència i catalització d'un procés més profund en el camp de les idees i els valors. Els actors progressistes, democràtics i pacifistes que pretenguin frenar-ne l'expansió no poden centrar el focus d'atenció principalment en els partits que la representen, ja que són tan sols la punta de l'iceberg d'un fenomen molt més profund. El repte principal és identificar els motius pels quals les idees involucionistes han començat a niuar de forma inesperada. I, en primer lloc, convé determinar en quins perfils de població hi tenen més fàcil entrada i sota quines circumstàncies s'abracen les seves propostes. Quins neguits i problemes comparteixen aquelles persones que les assumeixen com a solució o alternativa preferible?

El present estudi pretén contribuir a aquesta anàlisi en l'àmbit de Catalunya. Partint d'una exploració a fons de les últimes dues enquestes de l'ICIP i complementant els seus resultats amb les dades recollides per diversos sondejos del CEO, el CIS i l'ESS, s'han disseccionat les característiques individuals que es vinculen amb una major penetració d'aquests posicionaments. És a dir, aquelles persones que qüestionen els drets de les dones, del col·lectiu LGTBIQ i dels migrants, les noves formes de relació, la solidaritat vers condicions de vulnerabilitat, els pilars de la democràcia i els avenços cap a la resolució de conflictes a través de la pau, el diàleg i la cooperació. El model, a més, analitza globalment cada perfil en funció de l'edat, el sexe i el nivell formatiu, així com específicament les postures dels nois joves respecte de les noies de la mateixa edat, però també, en cada cas, afegeix un seguit de percepcions, preocupacions, hàbits, condicions socioeconòmiques i actituds vitals per calibrar com influeixen en relació amb les idees polítiques. Unes variables que s'han seleccionat després d'analitzar a fons les troballes d'estudis similars realitzats arreu del continent.

Fins ara, alguns articles parcials assenyalaven la gent jove com un dels focus on aquests posicionaments estaven fent més forat. I les enquestes electorals confirmarien que és en aquesta franja on els partits que defensen idees involucionistes obtenen millors resultats. Un fet que s'explica per diversos motius, entre els quals l'elevada presència de divulgadors dels valors ultraconservadors a xarxes socials d'ús habitual del jovent, però també pel fet que les persones de menys edat tenen la ideologia i el vot menys consolidats i, per tant, amb més possibilitats d'acceptar opcions que qüestionen l'estatu quo. En tot cas, aquestes són només raons molt superficials. I sobretot la premissa no és del tot certa, ja que les enquestes analitzades només confirmen parcialment que, en termes globals, el jovent sigui més crític amb els avenços socials i democràtics.

Segons les dades recopilades i estudiades, la gent jove no està més allunyada que la resta del feminisme i, de fet, mostra tendències progressistes en temes com la defensa del dret a l'avortament, el col·lectiu LGTBIQ i les noves formes de relacions afectives. Tampoc no és especialment racista i és més partidària que el conjunt de la població de donar suport institucional a les persones més necessitades. Tot i això, sí que defensa més que es redueixin

els impostos encara que això perjudiqui els serveis públics, està més allunyada dels valors democràtics enfront de l'autoritarisme, tolera menys la discrepància, aposta més per endurir les penes i podria ser menys crítica amb la despesa militar.

Això permet assenyalar un dels elements que cal tenir en compte quan s'aborda aquesta qüestió és que els posicionaments involucionistes no són un corpus ideològic global que s'assumeix completament d'entrada, sinó que, en funció de cada perfil de ciutadà, qüestions com el masclisme, el racisme, l'autoritarisme o el bel·licisme poden impregnar en major o menor grau, sense necessitat d'acceptar tot el programa sencer de bon principi¹. I és per això també que, sovint, molta gent no accepta que les seves opinions siguin involucionistes, atès que només ho són parcialment, en àmbits concrets, i perquè no són conscients que fent-les seves estiguin incorporant un ideari fins fa poc tan rebutjat. De fet, aquestes idees arriben molt més enllà d'aquelles persones que, en una escala d'autoubicació ideològica, se situen en posicions extremades, especialment pel que fa a qüestions com la xenofòbia o el punitivisme.

En tot cas, tornant a l'anàlisi de les dades, sí que hi ha alguns perfils que són molt més proclius a acceptar aquests posicionaments involucionistes de forma més general que la gent jove. Els homes, per exemple, en són més propers que les dones en pràcticament tots els àmbits, amb les úniques excepcions de la fiscalitat i el punitivisme. I específicament els nois joves s'hi aproximen més que les noies de la seva edat del que ho fan els homes de la resta de franges respecte de les dones de les respectives cohorts. Així, fins i tot en aquells camps en què la gent jove, en general, és més progressista, els nois ho són menys que les dones. O fins i tot, l'evolució cap a posicions més socialment avançades es dona exclusivament entre les noies, mentre que els nois frenen aquesta evolució o fins i tot reculen cap a actituds més conservadores que homes de més edat. S'està produint un profund trencament ideològic entre la tendència que prenen les noies i els nois en àmbits com la igualtat de gènere o el col·lectiu LGTBIQ, però també en d'altres. Els únics àmbits on no es detecten diferències significatives són la tolerància amb les idees discrepants, el bel·licisme i el punitivisme. A l'hora d'abordar les diferències generacionals, per tant, cal diferenciar també per sexe, ja que això permet una fotografia molt més nítida. I igualment, cal preguntar-nos per què ocorre això, qüestió a la qual hi tornarem més endavant.

Una altra característica transversalment relacionada amb un major pes de les idees ultraconservadores és l'escassa formació. Les persones amb pocs estudis són més masclistes, homòfobes, transfòbiques, racistes, autoritàries, bel·licistes i punitivistes. Un fet que no es pot vincular a

1 Un cop assumits parcialment aquests posicionaments, però, l'acostament a portaveus més ideologitzats que els defensen poden fer que el gruix d'aquests valors sí que acabin impregnant.

l'edat, ja que no coincideixen aquests posicionaments amb els de la gent gran —normalment, amb menys formació— i sobretot perquè el model ja analitza les correlacions incloent, a la vegada, l'edat i els estudis. Les persones amb menys estudis de cada franja d'edat, per tant, són més properes a les proclames retrògrades. Això pot respondre al grau de coneixements i cultura de cadascú a l'hora de filtrar aquests missatges o també a altres elements habitualment vinculats a la formació acadèmica, com el nivell socioeconòmic o l'entorn social adquirit, els quals expliquen que la gent que ha passat per la universitat sigui més socialment liberal. En tot cas, mantenir aquest element com a variable d'estudi permanent, junt amb la resta d'aspectes que s'hi van afegint, permet discernir millor quins elements són rellevants en cada moment.

Algunes percepcions que més clarament impacten en l'assumpció del gruix d'actituds socialment involucionistes són l'escassa confiança social —la creença que la resta voldria aprofitar-se i no ajudar—, la percepció d'incivisme i la percepció d'inseguretat a l'entorn immediat. Són qüestions vinculades entre si i que, en última instància, conflueixen en la creença que la gent del voltant és dolenta i que l'entorn és hostil. Tal com s'ha detectat també a altres països, el trencament dels vincles socials i de comunitat poden derivar en actituds individualistes, receloses dels canvis i temoroses de tot allò que genera incertesa. Fins i tot en àmbits que no tenen a veure amb la seguretat, com els drets de les dones, l'avortament o els transsexuals. I aquestes percepcions es poden deure a moltes raons, entre les quals, que efectivament la societat evoluciona cada cop més ràpid, que la rotació de veïns/es i comerços als barris és elevada —sobretot, a les ciutats—, que les xarxes socials redueixen el contacte al carrer o per la sobredimensionada presència d'informacions sobre inseguretat als mitjans de comunicació i altres canals, entre d'altres hipòtesis².

Els elements vinculats a la situació socioeconòmica són més complexos d'abordar. Aquelles qüestions relatives a la precarietat laboral més tangible, com l'estabilitat laboral o el salari, no sembla que tinguin gaire relació amb les actituds analitzades —i fins i tot les persones que pateixen més la precarietat laboral són més favorables a no reduir impostos i a ajudar els que més ho necessiten, mesures que les afavoreixen—. En canvi, sí que hi tenen vinculació els aspectes relacionats amb la precarietat material tangible —dificultats per arribar a finals de mes, per mantenir la llar a una temperatura adequada o per pagar factures a temps— o de suport proper —possibilitat d'ajuda d'altres familiars o coneguts, en cas de necessitat—. En aquest segon cas, aquells que pateixen més penúries són, en general, més masclistes, homòfobs,

2 En aquest cas, segurament l'efecte també és creuat. És a dir, que aquelles persones amb més percepció d'inseguretat d'entrada poden acostar-se més a aquestes idees involucionistes i els seus altaveus i, un cop fet això, els seus missatges arriben més i reforcen aquests temors originals. Efectivament, alguns estudis a altres països apunten que, a vegades, primer té lloc la sensació d'inseguretat i posteriorment aquesta pot derivar en actituds ultraconservadores.

contraris a noves formes de relacions, racistes, favorables a abaixar impostos, autoritaris, bel·licistes i punitivistes. Tal com també s'ha constatat a altres països, sembla que les propostes conservadores i contra els avenços socials, democràtics i pacifistes arrelen com a alternativa entre aquelles persones que ho passen malament, com una opció contra l' statu quo que, en lloc de guanyar drets, prefereix retrocedir.

En aquest sentit, tot i que de manera menys clara, les persones més insatisfetes amb la seva vida també abracen en major grau aquests posicionaments. En aquest cas, la relació no és tan diàfana, però diverses enquestes assenyalen que les persones més insatisfetes són també més masclistes, homòfobes, transfòbiques, xenòfobes, favorables a reduir impostos, bel·licistes i autoritàries. Complementant la hipòtesi anterior, aquelles persones insatisfetes —sigui amb la situació socioeconòmica o d'altres— poden abraçar l'alternativa populista com una opció realista davant de la transformació de la societat que li generaria aquest desgrat vital. De fet, les persones amb temors a canvis socials —com la percepció que aquests el perjudiquen o el temor que les noves tecnologies destrueixin llocs de treball— són també més masclistes, racistes i punitivistes, segons diverses enquestes.

Com a conclusió global, s'ha constatat que l'auge de posicionaments que qüestionen els avenços en igualtat, democràcia i pau està molt vinculat a l'increment dels temors, incerteses i dificultats de bona part de la població. Uns neguits comprensibles en el marc d'una societat que evoluciona amb molta rapidesa, en tots els àmbits, i que genera certa inquietud i aparents guanyadors i perdedors. A determinats perfils els pot costar assumir tants canvis pel que fa a les identitats, relacions socials i entorn cultural, a la vegada que poden considerar que el rumb de l'economia els perjudica directament; dos fets que vinculen entre si. Es tracta, doncs, d'un seguit de percepcions que adequadament instrumentalitzades condueixen cap a solucions simplistes basades en el retrocés de valors cap a temps pretèrits —abans de tots aquests avenços socials—, en relacions socials basades en l'individualisme i la persecució del diferent —qui amenaça una posició humil però acceptable— i cap a la seguretat canalitzada a través de règims més autoritaris, penes més dures i més militarització. Aquest populisme reduccionista s'erigeix en alternativa.

I precisament les tendències dels nois joves també es poden abordar per aquesta òptica. En un context en què la gent jove pateix tantes dificultats per emancipar-se, a través d'un habitatge digne i una feina en condicions, els nois poden tenir la percepció que són especialment perjudicats per les actuals polítiques feministes. Unes polítiques que, per posar fi al greuge històric de les dones, retiren els privilegis dels homes precisament en el moment en què els nois joves en podien començar a gaudir. Aquesta percepció d'inseguretat global

vers el futur, convenientment barrejada amb un discurs que responsabilitza el feminisme dels problemes dels homes, és un caldo de cultiu per sumar nous adeptes. I, a causa de la menor politització prèvia, és probable que els nois joves tinguin més predisposició a acceptar el corpus ideològic complet de l'involucionisme que tant es repeteix a algunes de les xarxes socials de consulta habitual.

En resum, l'anàlisi de les dades recollides per les enquestes és molt útil per certificar algunes coincidències pel que fa a l'arrelament d'aquest ideari a Catalunya, respecte del que ja s'havia descobert a altres països. I arribats a aquest punt, aquests resultats han de permetre abordar una resposta per actuar-hi. La renovació de les eines i canals comunicatius és un deure pendent, però probablement també cal un projecte polític que pugni amb el relat conservador com a alternativa a les incerteses actuals. Que faci compatible l'avenç en els drets dels col·lectius històricament discriminats amb una garantia de la percepció de seguretat —en sentit ampli— des de les polítiques públiques, la inversió social i la cooperació i no des de l'autoritarisme, l'individualisme i el punitivisme³. Que aquests posicionaments deixin de ser el nou refugi de la desesperança.

3 Alguns estudis assenyalen que l'estat del benestar pot actuar de mur contra aquests posicionaments i, en sentit contrari, que les retallades n'incrementen el suport, atès que la confiança amb l'administració tradicional es redueix si aquesta actua limitant prestacions, serveis o benestar de la població.

6

Bibliografia

Bibliografia consultada i referències:

- Amengay, Alexandre, i David Stockemer. 2018. "The Radical Right in Western Europe: A Meta-Analysis of Structural Factors." *Political Studies Review* 17 (1): 30–40.
- Arzheimer, Kai. 2012. "Electoral Sociology: Who Votes for the Extreme Right and Why – and When?". A *The Extreme Right in Europe. Current Trends and Perspectives*, editat per Uwe Backes i Patrick Moreau, 35–50. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Arzheimer, Kai. 2018. "Explaining Electoral Support for the Radical Right." A *The Oxford Handbook of the Radical Right*, ed. Jens Rydgren. Oxford: Oxford University Press.
- Arzheimer, Kai, Carsten Berning, Sarah de Lange, i altres. 2024. "How Local Context Affects Populist Radical Right Support: A Cross-National Investigation Into Mediated and Moderated Relationships." *British Journal of Political Science* 4 (2024): 1133–1158.
- Bahna, Martin, i Juraj Zagraban. 2020. "The Electoral Success of the Extreme Right: Is the Presence of a Minority Important?". *Contemporary Social Science* 15 (3): 344-363.
- Centre d'Estudis d'Opinió (CEO). 2023. *Enquesta longitudinal. 1a onada. 2023 – REO 1093*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Centre d'Estudis d'Opinió (CEO). 2023. *Enquesta sobre valors a Catalunya – REO 1078*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS). 2023. *Hábitos democráticos – Estudio 3432*. Madrid: CIS.
- Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS). 2023. *Percepciones sobre la igualdad entre hombres y mujeres y estereotipos de género – Estudio 3428*. Madrid: CIS.
- Cordero, Guillermo, Piotr Zagórski, i Joan Rama. 2023. "Economic Self-Interest or Cultural Threat? Migrant Unemployment and Class-based Support for Populist Radical Right Parties in Europe." *Comparative Political Studies* 56 (14): 2475–2507.
- De Coninck, David, Johan Van Assche, i Lieven D'Haenens. 2022. "Right-Wing Authoritarianism and Social Dominance Orientation as Mediators Between News Media Consumption and Perceived Migrant Threat." *Journal of International and Intercultural Communication* 15 (3): 248–270.
- ESS. 2020. *European Social Survey – Round 10*. European Social Survey.
- Gidron, Noam, i J. B. Mijs. 2019. "Do Changes in Material Circumstances Drive Support for Populist Radical Parties? Panel Data Evidence from the Netherlands during the Great Recession, 2007–2015." *European Sociological Review* 35 (4): 557–570.
- Graf, Tobias Alexander. 2019. "Unity in the Face of Threat? Exploring the Empirical Relationship between Strategic Threat Perceptions and Public Support for a Common European Army in Germany." *European Security* 28 (4): 393–412.
- Heyne, Leonie, i Luca Manucci. 2021. "A New Iberian Exceptionalism? Comparing the Populist Radical Right Electorate in Portugal and Spain." *South European Society and Politics* 26 (3): 379–402.
- ICIP. 2022. *Enquesta ICIP 2022 "Convivència i cohesió a Catalunya"*. Institut Català Internacional per la Pau.
- ICIP. 2023. *Enquesta ICIP 2023 "Convivència i seguretat a Catalunya"*. Institut Català Internacional per la Pau.
- Kolpakov, N. V. 2022. "Who Is Behind the End of Spanish Exclusivity? Analysis of the Profile of the Electorate of the 'Vox' Party." *Russian Journal of Communication* 9 (3): 50–66.
- Mader, Matthias. 2024. "Increased Support for Collective Defence in Times of Threat: European Public Opinion before and after Russia's Invasion of Ukraine." *Policy Studies* 45 (3-4): 402–422.
- Mader, Matthias, i Hans Schoen. 2023. "No Zeitenwende (Yet): Early Assessment of German Public Opinion Toward Foreign and Defense Policy After Russia's Invasion of Ukraine." *International Politics* 60 (2): 203–225.
- Mader, Matthias, Konstantinos Gavras, i altres. 2023. "International Threats and Support for European Security and Defence Integration: Evidence from 25 Countries." *European Journal of Political Research* 62 (4): 1015–1036.
- Mužik, Martin, i Jiří Šerek. 2021. "What Reduces Support for Civil Liberties: Authoritarianism, National Identity, and Perceived Threat." *Asian Journal of Comparative Politics* 7 (4): 366–378.

Osborne, Adam Kevin, Thomas Hugh Costello, John Duckitt, i Christopher Geoffrey Sibley. 2023. "The Psychological Causes and Societal Consequences of Authoritarianism." *Nature Human Behaviour*.

Santana, Antonio, Piotr Zagórski, i Joan Rama. 2019. "At Odds with Europe: Explaining Populist Radical Right Voting in Central and Eastern Europe." *Journal of Political Ideologies* 25 (1): 74–97.

Scheiring, Gábor, María Serrano-Alcorcón, i altres. 2024. "The Populist Backlash Against Globalization: A Meta-Analysis of the Causal Evidence." *British Journal of Political Science* 54 (3): 1–27.

Stanley, Stephen Kevin, i Matthew Scott Wilson. 2019. "Meta-Analysing the Association Between Social Dominance Orientation, Authoritarianism, and Attitudes on the Environment and Climate Change." *Journal of Environmental Psychology* 64: 56–70.

Stockemer, David, Thomas Lentz, i Dieter Mayer. 2018. "Individual Predictors of the Radical Right-Wing Vote in Europe: A Meta-Analysis of Articles in Peer-Reviewed Journals (1995–2016)." *Government and Opposition* 53 (3): 463–486.

Van Assche, Johan, i Kristof Dhont. 2019. "The Social-Psychological Bases of Far-Right Support in Europe and the United States." *Journal of Community & Applied Social Psychology* 29 (6): 437–449.

Wang, Chia, i Anca D. Moise. 2023. "A Unified Autonomous Europe? Public Opinion of the EU's Foreign and Security Policy." *European Security* 32 (1): 1–22.

Zagórski, Piotr, Joan Rama, i Gabriel Cordero. 2019. "Young and Temporary: Youth Employment Insecurity and Support for Right-Wing Populist Parties in Europe." *Government and Opposition* 54 (4): 583–604.

7

Annexos

7.1. METODOLOGIA

Els passos seguits per a l'anàlisi de les dades de les enquestes per al present treball ha estat el següent:

- 1) Selecció de les preguntes de les enquestes, identificant-les com a variables independents, si aquestes feien referències a les característiques sociodemogràfiques o vitals de la persona o a coneixements, actituds, percepcions o temors inherents o arrelats, i com a variables dependents, si aquestes feien referència a opinions i idees vinculades als valors objecte d'estudi. La tria s'ha fet a partir de la revisió acadèmica d'estudis similars —detallats en la secció específica— i al coneixement en la matèria documentada.
- 2) Recategorització de les respostes, convertint-les en variables dicotòmiques (per exemple: masculí/femení, dificultats econòmiques/no dificultats econòmiques...) o en numèriques (per exemple: transformant en una escala d'1 a 5 les respostes de gens d'acord, poc d'acord, ni d'acord ni en desacord, bastant d'acord i molt d'acord).
- 3) Encreuament, per a cada enquesta, de cadascuna de les variables independents amb cadascuna de les variables dependents i observació dels resultats.
- 4) Anàlisi, a través de regressions, de les relacions globals de les variables independents, amb diversos models, amb cadascuna de les variables dependents, amb el següent ordre:
 - El primer model inclou només les variables sociodemogràfiques bàsiques: sexe, edat, nivell formatiu, mida del municipi i lloc de naixement, quan es disposa d'aquestes. Se n'anota la significativitat.
 - El segon model afegeix a les variables anteriors la variable producte entre edat i sexe, per observar específicament si l'evolució és diferencial entre nois joves i noies joves. Se n'anota la significativitat. Igualment, es verifica visualment amb una representació gràfica si l'eventual significativitat d'aquesta nova variable es deu realment a un canvi de tendència en la gent jove.
 - Els diferents models afegeixen successivament, a totes les variables anteriors, una altra variable independent (no de forma acumulativa), per observar si a cada perfil de persona una actitud, percepció o temor determinades modera o incrementa cadascun

dels valors analitzats. Se n'anota la significativitat, així com si la inclusió d'una o diverses d'aquestes variables anul·la les significativitats prèviament detectades en les variables inicials, en els models més simples.

En tots els casos, el nivell de confiança tingut en compte és del 90%. S'ha optat per aquest llindar i no el més habitual del 95% perquè precisament la fortalesa d'aquesta anàlisi rau en el fet que s'han usat mostres de respostes a diverses preguntes recollides en diverses enquestes sobre unes mateixes temàtiques, cosa que fa més robust i matisat l'estudi. Això dificulta que, per al conjunt de l'anàlisi, una eventual relació entre dues variables emergeixi com a significativa per atzar. Al contrari, la significativitat es reforça pel fet que aquesta es detecta independentment de la manera de preguntar i a la mostra que s'entrevista. Malgrat tot, en la immensa majoria dels casos, el nivell de confiança detectat ha estat del 95% o superior.

- 5) Observació crítica dels resultats obtinguts en l'anàlisi de les diverses enquestes per separat, agrupant les variables dependents i independents en categories més àmplies, per assolir una visió global dels elements dels perfils personals que modulen la tendència a presentar cadascun dels valors abordats. En la taula resultant, atès que el signe d'aquestes relacions pot diferir entre les diverses enquestes, s'ha deixat constància de si la significativitat ha estat homogèniament transversal entre cadascuna de les variables o, per contra, en algun cas ha estat diferent.

7.2. PREGUNTES ANALITZADES

Enquesta ICIP 2022: Convivència i cohesió a Catalunya

- 1 Preguntes sociodemogràfiques:
 - S1. Gènere
 - S2. Edat
 - S3. Nivell educatiu
 - S4. Mida municipi
- 2 En termes generals, creus que les noves generacions viuran millor, pitjor o igual que els seus pares/mares?:
 - Millor
 - Igual
 - Pitjor
 - No ho sé
- 3 Ens podries marcar, quines d'aquestes situacions s'apliquen al teu cas? Sí o No
 - Hi ha períodes del mes en què tinc serioses dificultats econòmiques
 - Si tinc dificultats (p.ex. econòmiques, familiars o de salut) hi ha persones del meu entorn que em poden acollir uns dies
 - Si tinc dificultats (p.ex. econòmiques, familiars o de salut) hi ha persones del meu entorn que em poden ajudar econòmicament (p.ex. prestar-me diners)
- 4 Amb quina de les següents frases et sents més identificat/ada? Em sento...
 - Només una resposta
 - Únicament espanyol/a
 - Més espanyol/a que català/na
 - Tant espanyol/a com català/na
 - Més català/na que espanyol/a
 - Únicament català/na
 - Altres identitats
 - Prefereixo no contestar
- 5 Quan es parla de política, normalment s'utilitzen les expressions esquerra i dreta. Utilitzant aquesta escala, on et col·locaries
 - Extrema Esquerra 0 ... 10 Extrema Dreta
 - No ho sé
- 7 Em podries indicar quin és el teu mitjà de comunicació de preferència? (Només una resposta)
 - Televisió
 - Ràdio
 - Premsa escrita
 - Premsa digital
 - Xarxes socials
 - No ho sé
- 8 En una escala de 0 a 10 on 0 és "Molt dolenta" i 10 és "Molt bona", com qualificaries les següents qüestions?
 - Convivència en el teu Municipi / Barri

- 9 I, fins a quin punt detectes els següents problemes de convivència en el teu municipi/barri? (escala entre 0 i 10 i No ho sé)
- Incivisme: brutícia, sorolls, excrements de gos al carrer, etc.
 - Delinqüència, problemes de drogues
 - Inseguretat
- 10 Pensant en la gent que pensa políticament molt diferent a tu, em podries dir fins a quin punt et generen les següents emocions? (escala entre 0 i 10 i No ho sé)
- Ràbia
 - Menyspreu
- 12 En termes de polarització, com puntuaries el grau de polarització dels següents àmbits: (escala entre 0 i 10 i No ho sé)
- Societat en general
- 13 En una escala de 0 a 10, en la que 0 vol dir que mai s'és prou prudent en el tracte amb els altres i 10 vol dir que es pot confiar en la majoria de la gent, on et situaries? (Mostrar opció No ho sé)
- 14 Fins a quin punt estàs d'acord amb les següents afirmacions? (0 a 10) Afegir No ho sé.
- Les persones amb les quals discrepo políticament no són males persones
- 15 Fins a quin punt et sentiries còmode si el teu fill o filla es casés amb una persona (0 a 10 + Prefereixo no contestar)
- Sol·licitant d'asil o refugiada
 - Gai, lesbiana o bisexual
 - Transsexual
 - Amb algun tipus de discapacitat
- 16 Fins a quin punt estàs d'acord amb les següents afirmacions (Gens d'acord a molt d'acord i No ho sé)
- El país s'ha convertit en un lloc pitjor per viure per culpa de la gent que ve d'altres països
 - La meva situació econòmica seria millor si hi hagués menys immigració
- 17 Fins a quin punt estàs d'acord amb les següents afirmacions? (Gens d'acord a molt d'acord i No ho sé)
- Algunes persones s'aprofiten injustament de la protecció que els donen els drets humans
- 18 En una escala en que 0 vol dir "En cap cas" i 10 vol dir "Amb tota seguretat" fins a quin punt estaries disposat a fer servir la violència per a defensar (afegir "No ho sé"):
- El teu país
 - Les teves idees i valors
 - El medi ambient

19 Hi ha molta discussió sobre la quantitat de diners que gasta el govern amb finalitats militars i de defensa. Quina és la teva percepció?

- Gasta massa poc
- Aproximadament la quantitat adequada
- Gasta massa
- No ho sé

20 Valora del 0 (Gens de risc) fins al 10 (Molt de risc) fins a quin punt perceps que els següents fenòmens son riscos i/o amenaces per a la teva societat (afegir No ho sé)

- Augment de la desigualtat
- Canvi climàtic
- Crisis econòmiques o financeres
- El coronavirus o altres futures pandèmies
- Terrorisme
- Mal funcionament de la democràcia

21 A continuació hi ha una llista de fenòmens, valora fins a quin punt presenten un risc per a la teva seguretat (0 gens de risc 10 Molt de risc) Afegir No ho sé

- Canvi ràpid a la cultura del meu país per la globalització
- La creixent influència de Rússia al món

Enquesta ICIP 2023: Convivència i seguretat a Catalunya

1 Quin és el teu sexe? Indica el que consta en els teus documents oficials

- Masculí
- Femení

2 Quants anys tens?

3 On vas néixer?

- Catalunya
- A d'altres comunitats autònomes
- Fora d'Espanya

7 Quin és el nivell màxim de formació que has assolit?

- No vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
- Vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
- Estudis secundaris (Batxillerat, BUP/COU, etc.)
- Formació professional de grau mig (FP1, CFGM i equivalents)
- Formació professional de grau superior (FP2, CFGS i equivalents)
- Estudis universitaris
- Altres

9 Quin és el teu grau de satisfacció amb el funcionament de la nostra democràcia?

- 0 Gens satisfet/a ... 10 Molt satisfet/a

- 10 En una escala del 0 al 10 on el 0 és “Molt dolenta” i el 10 és “Molt bona”, com qualificaries les següents qüestions?
- La convivència en el teu municipi/barri
- 11 Perquè et facin cas, creus que és necessari cridar?
- Sempre
- Sovint
- De vegades
- Mai
- 12 Fins a quin punt estàs d'acord amb aquesta afirmació: La millor manera de no tenir problemes de convivència és relacionar-se poc amb les persones de l'entorn
- Molt
- Bastant
- Poc
- Gens
- 14 Fins a quin punt estàs d'acord amb aquesta afirmació: La violència física és sovint una resposta més ràpida i eficaç que no pas les paraules.
- Molt
- Bastant
- Poc
- Gens
- 18 Ets una persona competitiva?
- Molt
- Bastant
- Poc
- Gens
- 22 Fins a quin punt creus que es pot confiar en la gent?
- 0 No es pot confiar en la gent
... 10 Es pot confiar en la majoria de la gent
- 23 Fins a quin punt estàs d'acord amb les següents afirmacions:
- L'ésser humà és dolent per naturalesa
- Les guerres són inevitables
- 24 Les persones que pensen políticament diferent a tu, fins a quin punt et generen les emocions següents:
- Ràbia
- Menyspreu
- 0 Gens ... 10 Moltíssim
- 26 Quins sentiments de simpatia o antipatia et generen cadascun dels següents grups en una escala del 0 al 10, en la qual el 0 és molta antipatia i el 10 molta simpatia?
- 28 En general prefereixes relacionar-te amb persones que siguin com tu...
- Sempre
- Sovint
- A vegades
- Mai

- 32 Tenen la mateixa opinió que tu les persones que segueixes a les xarxes socials?
- Sempre
 - Sovint
 - A vegades
 - Mai
- 34 En el darrer any, sents que el nivell del seguretat:
- a) Al teu barri
 - b) Al teu poble o ciutat
 - Ha millorat
 - Segueix igual
 - Ha empitjorat
- 35 Com valores:
- La teva satisfacció amb la vida
 - 0 Molt dolenta ... 10 Molt bona
- 36 Fins a quin punt et semblen acceptables les següents situacions:
- Riure amb les bromes que ridiculitzen a les dones
 - Que líders polítics facin publicacions a les xarxes socials menystenint una persona o col·lectiu
 - Molt
 - Bastant
 - Poc
 - Gens
- 37 Fins a quin punt creus que els homes són millors líders polítics que les dones?
- Molt
 - Bastant
 - Poc
 - Gens
- 39 Fins a quin punt creus que les persones immigrants delinqueixen més que les persones autòctones/nadius?
- Molt
 - Bastant
 - Poc
 - Gens
- 41 Fins a quin punt creus que la violència de gènere és un invent del feminisme?
- Molt
 - Bastant
 - Poc
 - Gens
- 43 En la teva opinió diries que la despesa militar i de defensa a Espanya és:
- Insuficient
 - Adequada
 - Excessiva
 - No ho sé
 - Prefereixo no contestar
- 46 En quin grau les següents qüestions et generen preocupació?
- Crisis econòmiques i financeres
 - Canvi climàtic
 - Augment de l'extrema dreta
 - Terrorisme
 - Accés a béns i serveis de primera necessitat (aigua, aliments, roba, sanitat, habitatge)
 - Condicions de treball (salari, horari)
 - Racisme
 - Delinqüència
 - Masclisme
 - 0 Cap preocupació ... 10 Màxima preocupació

- 49 En els darrers dos anys, creus que la nostra societat ha canviat?
- Molt
 - Bastant
 - Poc
 - Gens
- 50 (P49=1,2) Creus que aquests canvis:
- T'han beneficiat
 - Ni beneficiat ni perjudicat
 - T'han perjudicat
- 51 Amb quina de les següents frases et sents més identificat/ada? Em sento...
- Únicament espanyol/a
 - Més espanyol/a que català/na
 - Tant espanyol/a com català/na
 - Més català/na que espanyol/a
 - Únicament català/na
 - Altres identitats
 - Prefereixo no contestar
- 52 Quan es parla de política, normalment s'utilitzen les expressions esquerra i dreta. On t'ubicaries?
- 0 Extrema esquerra ... 10 Extrema dreta
- 6 Quina és la seva edat?
- 11 Quin és el nivell màxim de formació que ha assolit?
- No vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
 - Vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
 - Estudis secundaris post obligatoris (Batxillerat, BUP/COU, etc.)
 - Formació professional de grau mig (FP1, CFGM i equivalents)
 - Formació professional de grau superior (FP2, CFGS i equivalents)
 - Estudis universitaris
 - Altres
- 14 Aquí hi ha una llista amb alguns canvis en el nostre estil de vida que podrien tenir lloc en un futur proper. Per cadascun d'ells, suposant que es produís, creu vostè que seria...
- b) Que es doni més importància al desenvolupament de la tecnologia
 - Una cosa bona
 - M'és igual
 - Una cosa dolenta

Enquesta sobre valors a Catalunya 2023 (CEO)

- 1 On va néixer vostè?
- Catalunya
 - A d'altres comunitats autònomes
 - Fora d'Espanya
- 5 Quin és el seu sexe?
- Masculí
 - Femení
- 20 En termes generals, fins a quin punt està vostè satisfet/a amb la seva vida últimament?
- 0 Gens satisfet/a ... 10 Molt satisfet/a
- 21 En general, diria vostè que...
- Es pot confiar en la majoria de la gent
 - Un mai no és prou prudent

- 25 Fins a quin punt està d'acord o en desacord amb les següents afirmacions?
- b) "Cal baixar els impostos, encara que això impliqui reduir els serveis i les prestacions públiques"
 - e) "Amb tanta immigració, un ja no se sent com a casa"
 - g) "Perquè una menor embarassada avorti, el permís dels pares hauria de ser necessari"
 - h) "El canvi de sexe de les persones trans només s'ha de permetre si hi ha un informe psicològic favorable"
- Molt d'acord
 - D'acord
 - Ni d'acord ni en desacord
 - En desacord
 - Molt en desacord
 - Les persones feministes
- 27 En quina mesura està d'acord o en desacord amb les següents afirmacions?
- c) "El moviment feminista ha anat massa lluny"
- Molt d'acord
 - D'acord
 - Ni d'acord ni en desacord
 - En desacord
 - Molt en desacord
- Situi's en un punt d'aquesta escala de l'1 al 10
 - 1 El Govern hauria d'assumir més responsabilitat en proporcionar un mitjà de vida per a tothom ...
 - 10 Cadascú hauria d'assumir individualment més responsabilitat per aconseguir el seu propi mitjà de vida
- 32 La gent acostuma a utilitzar dues frases quan parla sobre el medi ambient i el creixement econòmic. Quina de les dues s'apropa més al seu punt de vista?
- S'hauria de donar prioritat a la protecció del medi ambient, fins i tot si provoca un creixement econòmic més lent i alguna pèrdua de llocs de treball
 - S'hauria de donar prioritat al creixement econòmic i a la creació de llocs de treball, fins i tot si el medi ambient pateix en alguna mesura
 - Una altra resposta
- 38 Què considera vostè preferible?
- 1 Viure en un país governat democràticament, encara que no garanteixi un nivell de vida adequat als seus ciutadans ...
 - 10 Viure en un país capaç de garantir un nivell de vida adequat als seus ciutadans, encara que no sigui del tot democràtic
- 45 Fins a quin punt es poden justificar o no les situacions següents?
- h) L'homosexualitat
 - i) L'avortament
 - p) La transsexualitat
- 1 Mai es pot justificar ...
 - 10 Sempre es pot justificar

- 46 A continuació, es descriuen breument alguns tipus de persones. Per a cadascuna de les descripcions següents indiqui fins a quin punt s'assembla a vostè:
- e) Per a ell/a és important viure en un entorn segur. Evita tot allò que pugui posar en perill la seva seguretat.
 - n) És important per a ell/a que el govern garanteixi la seva seguretat contra qualsevol tipus d'amenaça. Vol un Estat fort capaç de defensar els seus ciutadans.
- S'assembla molt a mi
 - S'assembla a mi
 - S'assembla una mica a mi
 - S'assembla poc a mi
 - No s'assembla a mi
 - No s'assembla gens a mi
- 53 Amb quina de les següents frases se sent més identificat/ada? Em sento...
- Només espanyol/a
 - Més espanyol/a que català/na
 - Tant espanyol/a com català/na
 - Més català/na que espanyol/a
 - Només català/na
 - Altres
- 66 En quina de les següents situacions laborals es troba vostè actualment?
- Treball
 - No treball
 - Estic temporalment de baixa
 - Prefereixo no contestar
- 67 (66 = 2) Ha indicat que no treballa. Quina és la seva situació principal actualment?
- Jubilada o pensionista (abans he treballat)
 - Aturada i he treballat abans
 - Pensionista (abans no he treballat)
 - Aturada i busco la primera feina
 - Estudiant
 - Treball domèstic no remunerat
- 68 (66 = 1,3) Ha indicat que treballa o està temporalment de baixa. Vostè és?
- Empresari/ària o professional amb assalariats/des
 - Professional o treballador/a autònom/a (sense assalariats/ades)
 - Assalariat/ada indefinit/ida
 - Assalariat/ada eventual o interí/ina
 - Membre de cooperativa
 - Sense remuneració reglamentada en empresa o negoci familiar
- 78 A la seva llar...?
- e) Es poden permetre mantenir la llar a una temperatura confortable, tant a l'estiu com a l'hivern?
 - f) Han hagut d'endarrerir el pagament de les factures de la llum, l'aigua o el gas en els darrers 12 mesos?
- Sí
 - No

Enquesta longitudinal 1a onada 2023 (CEO)

- 1 On va néixer vostè
 - Catalunya
 - A d'altres comunitats autònomes
 - Fora d'Espanya
- 3 Quin és el seu sexe?
 - Masculí
 - Femení
- 4 A quin any va néixer?
- 5 Quin és el nivell màxim de formació que ha assolit?
 - No vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
 - Vaig finalitzar els estudis obligatoris (EGB o ESO)
 - Estudis secundaris post obligatoris (Batxillerat, BUP/COU, etc.)
 - Formació professional de grau mig (FP1, CFGM i equivalents)
 - Formació professional de grau superior (FP2, CFGS i equivalents)
 - Estudis universitaris (grau, màster i/o doctorat)
 - Altres
- 6 En quina de les següents situacions laborals es troba vostè actualment?
 - Treballo
 - No treballo
 - Estic temporalment de baixa
- 7 (6 = 2) Ha indicat que no treballa. Quina és la seva situació principal actualment?
 - Jubilada o pensionista (abans he treballat)
 - Aturada i he treballat abans
 - Pensionista (abans no he treballat)
 - Aturada i busco la primera feina
 - Estudiant
 - Treball domèstic no remunerat
- 8 (6 = 1,3) Ha indicat que treballa o que està temporalment de baixa. Vostè és?
 - Empresari/ària o professional amb assalariats/ades
 - Professional o treballador/a autònom/a (sense assalariats/ades)
 - Assalariat/ada indefinit/ida
 - Assalariat/ada eventual o interí/ina
 - Membre de cooperativa
 - Sense remuneració reglamentada en empresa o negoci familiar
- 10 [Com valora] la seva situació econòmica personal actualment?
 - Molt bona
 - Bona
 - Més aviat bona
 - Ni bona ni dolenta
 - Més aviat dolenta
 - Dolenta
 - Molt dolenta

- 21 En un dia qualsevol, quins mitjans fa servir per informar-se de l'actualitat?
- Televisió en directe
 - Televisió en diferit (en línia)
 - Ràdio en directe
 - Premsa
 - Diaris digitals
 - Xarxes socials
 - Ràdio en diferit (en línia)
 - Pòdcasts
 - Canals de YouTube / Twitch
- 24 Valori, en la següent escala, la probabilitat que les persones siguin superades o substituïdes per màquines, programes informàtics o intel·ligència artificial en la majoria de les feines
- 0 Gens probable ... 10 Totalment probable
- 28 Valori, en la següent escala, fins a quin punt l'arribada de persones d'altres països fa que Catalunya sigui...
- 0 Un lloc pitjor per viure ... 10 Un lloc millor per viure
- 29 Com creu que se sentiria algú del seu entorn proper si un dels seus fills o filles mantingués una relació amorosa amb una persona d'algun dels següents grups...
- d) Una persona magribina o àrab
 - f) Una persona gai, lesbiana o bisexual
 - g) Una persona transsexual
 - 0 Totalment incòmode/a ... 10 Totalment còmode/a
- 41 Fins a quin punt creu que les següents situacions són una cosa positiva o negativa per a la nostra societat...
- b) Que les persones no hagin de definir-se necessàriament com a homes o dones, perquè hi ha més opcions possibles (no-binàries...)
 - d) L'acceptació de noves formes de relació diferents a la parella tradicional: relacions obertes, poliamor, amor lliure...
 - 0 Molt negativa ... 5 Ni negativa ni positiva ... 10 Molt positiva
- 42 En quina mesura està d'acord o en desacord amb les següents afirmacions?
- b) "El moviment feminista ha anat massa lluny"
 - Molt d'acord
 - D'acord
 - Ni d'acord ni en desacord
 - En desacord
 - Molt en desacord
- 51 Fins a quin punt està vostè preocupat/ada perquè algun conflicte armat internacional ens pugui afectar en els propers anys?
- 0 Cap preocupació ... 10 Molta preocupació
- 59 En conjunt, quin és el nivell de satisfacció que té amb la seva vida actualment?
- 0 Gens satisfet/a ... 10 Totalment satisfet/a

- 62 Creu vostè que la majoria de la gent intentaria aprofitar-se de vostè si tingués l'oportunitat, o que intentaria ser justa?
- 0 Intentaria aprofitar-se
 - ... 10 Intentaria ser justa
- 65 Vostè creu que al nostre país, en general, les lleis i penes per a les persones que cometen delictes són...
- Massa dures
 - Adequades
 - Massa toves
- 66 Amb quina freqüència se sent preocupat/ada perquè vostè, o qualsevol altra persona que visqui amb vostè, pugui ser víctima d'un delicte?
- Sempre
 - Sovint
 - De tant en tant
 - Poques vegades
 - Mai
- 72 Valori el seu grau d'acord o desacord amb cadascuna de les següents afirmacions...?
- a) Les millors decisions polítiques les prenen els experts, i no els representants escollits democràticament
 - b) Caldria qüestionar el dret a vot universal quan tanta gent està mal informada i és tan fàcil d'enganyar
 - Molt d'acord
 - D'acord
 - Ni d'acord ni en desacord
- En desacord
 - Molt en desacord
 - No ho sé
- 74 Amb quina de les següents frases se sent més identificat/ada?
- Només espanyol/a
 - Més espanyol/a que català/ana
 - Tan espanyol/a com català/ana
 - Més català/ana que espanyol/a
 - Només català/ana
 - Altres
- 91 (6 = 1,3) Pel que fa a la seva situació a la feina, durant els darrers 12 mesos...
- a) El seu sou...
 - c) L'estabilitat en el lloc de treball...
 - Ha disminuït
 - Ha quedat igual
 - Ha augmentat
- 92 A la seva llar...?
- e) Es poden permetre mantenir la llar a una temperatura confortable, tant a l'estiu com a l'hivern?
 - f) Han hagut d'endarrerir el pagament de les factures de la llum, l'aigua o el gas en els darrers 12 mesos?

Estudio Hábitos democráticos (CIS)

Sexo:

Hombre

Mujer

¿Qué edad tiene Ud.?

- 4 ¿Cuál de las siguientes frases refleja mejor su opinión sobre la democracia?
- La democracia es preferible a cualquier otra forma de gobierno
 - En algunas circunstancias, un gobierno autoritario es preferible a un sistema democrático
 - A personas como yo, le da igual un gobierno que otro
- 5 ¿Piensa Ud. que el sistema democrático más bien favorece o más bien perjudica el reparto equitativo de la riqueza?
- Más bien favorece
 - Ni favorece ni perjudica
 - Más bien perjudica
- 14 Y ¿cree Ud. que en estos momentos es muy importante, bastante, poco o nada importante intentar reducir la crispación política que existe en España?
- Muy importante
 - Bastante importante
 - Poco importante
 - Nada importante
- 17 Ahora le voy a leer distintas cuestiones sobre las que los principales partidos se pueden poner de acuerdo. Dígame si considera que es muy importante, bastante, poco o nada importante que el PSOE y el PP alcancen un acuerdo en relación con:
- b) La lucha contra la violencia de género
 - g) Medidas contra el cambio climático
- Muy importante
- Bastante importante
- Poco importante
- Nada importante
- 24 En general, cuando se habla de política se utilizan normalmente las expresiones izquierda y derecha. Situándonos en una escala que va del 1 al 10, en la que 1 significa 'lo más a la izquierda' y 10 'lo más a la derecha', ¿dónde se colocaría Ud.?
- C3 ¿Ha ido Ud. a la escuela o cursado algún tipo de estudios?
- No, es analfabeto/a
 - No, pero sabe leer y escribir
 - Sí, ha ido a la escuela
- C3a (C3 = 3) ¿Cuáles son los estudios de más alto nivel oficial que Ud. ha cursado (con independencia de que los haya terminado o no)?
- Menos de 5 años de escolarización
 - Educación Primaria (Educación Primaria de LOGSE, 5º curso de EGB, enseñanza primaria antigua)
 - F.P. Básica (FPB), cualificación profesional grado inicial (FP grado inicial). PCPI (Programas de Cualificación Profesional Inicial, que no precisan de titulación académica de la primera etapa de secundaria para su realización). Programas de garantía social

Educación secundaria (ESO, EGB. Graduado Escolar. Certificado de Escolaridad, Bachillerato Elemental)

- FP de Grado Medio (ciclo/módulo formativo de FP (grado medio), de Artes Plásticas y Diseño, Música y Danza, enseñanzas deportivas, FP I, Bachiller Laboral Elemental. Oficialía Industrial; Bachillerato Comercial)
- Bachillerato (Bachillerato LOGSE, BUP, Bachillerato Superior (6º), Bachillerato Universitario (7º), incluidos COU y PREU)

FP de Grado Superior (ciclo/módulo formativo de FP (grado superior) de Artes Plásticas, Diseño, Música y Danza, Deporte, FP II, Bachillerato Laboral Superior, Maestría industrial, perito/a mercantil; Secretariado de 2º grado; Grado Medio conservatorio)

- Arquitectura/Ingeniería Técnica (aparejador/a; peritos/as) 0,9 Diplomatura (ATENCIÓN: sólo diplomaturas oficiales, no codificar aquí los tres primeros años de una licenciatura o grado con mayor duración)

Grado (estudios de grado, enseñanzas artísticas equivalentes (desde 2006))

- Licenciatura (titulaciones con equivalencia oficial: 2º ciclo INEF; Danza y Arte Dramático (desde 1992); Grado Superior de Música)

Arquitectura/Ingeniería 1,5 Máster oficial universitario (especialidades médicas o equivalente)

- Doctorado
- Títulos propios de posgrado (máster no oficial, etc.)
- Otros estudios

C6 ¿En qué situación laboral se encuentra Ud. Actualmente?

- Trabaja
- Jubilado/a o pensionista (anteriormente ha trabajado)
- Pensionista (anteriormente no ha trabajado)
- En paro y ha trabajado antes
- En paro y busca su primer empleo
- Estudiante
- Trabajo doméstico no remunerado
- Otra situación

C6a (C6 = 1) ¿Ud. trabaja como...?

- Asalariado/a por cuenta ajena
- Empresario/a o profesional con asalariados/as
- Profesional o trabajador/a autónomo/a (sin asalariados/as)
- Ayuda familiar (sin remuneración reglamentada en la empresa o negocio de un/a familiar)
- Miembro de una cooperativa
- Otra situación

- c7 Actualmente, entre todos/as los/as miembros del hogar (incluido Ud.) y por todos los conceptos, ¿de cuántos ingresos al mes disponen en su hogar, después de la deducción de impuestos (o sea, ingresos netos)? No le pido la cantidad exacta, sino que me diga en qué tramos de la escala que voy a leerle están los ingresos de su hogar.
- Más de 5.000 €
 - De 3.901 a 5.000 €
 - De 2.701 a 3.900 €
 - De 1.801 a 2.700 €
 - De 1.100 a 1.800 €
 - Menos de 1.100 €

Estudio Percepciones sobre la igualdad entre hombres i mujeres y estereotipos de género (CIS)

Sexo:

Hombre

Mujer

¿Qué edad tiene Ud.?

- 1 Si pudiera elegir, ¿en qué tipo de sociedad le gustaría vivir?
- Una sociedad con personas de diferente origen, cultura y religión
 - Una sociedad en la que la gran mayoría de la gente tenga el mismo origen, cultura y religión
- 3 A continuación voy a leerle algunos movimientos u organizaciones sociales

y quisiera que me dijera qué grado de simpatía tiene hacia cada uno de ellos. Utilice, por favor, la escala de 0 a 10, sabiendo que 0 significa 'ninguna simpatía' y el 10 'muchísima simpatía'.

- Pacifistas
- Feministas
- Organizaciones LGTBIQ+

- 4 Respecto a la situación de las mujeres en España ¿cómo calificaría Ud. las desigualdades que existen entre hombres y mujeres en nuestro país: muy grandes, bastante grandes, pequeñas o casi inexistentes?
- 6 Ahora voy a leerle distintas opiniones sobre esta cuestión. Dígame si está muy de acuerdo, bastante, poco o nada de acuerdo con cada una de ellas.
- b) Se ha llegado tan lejos en la promoción de la igualdad de las mujeres que ahora se está discriminando a los hombres

- 11 ¿Y en qué medida está de acuerdo con cada una de las siguientes afirmaciones, muy de acuerdo, bastante, poco o nada de acuerdo?
- c) La crítica a los chistes machistas es exagerada

24 En general, cuando se habla de política se utilizan normalmente las expresiones izquierda y derecha. Situándonos en una escala que va del 1 al 10, en la que 1 significa 'lo más a la izquierda' y 10 'lo más a la derecha', ¿dónde se colocaría Ud.?

26aa Estudios

- Sin estudios
- Primaria
- Secundaria 1ª etapa
- Secundaria 2ª etapa
- F.P.
- Superiores
- Otro

28 ¿En qué situación laboral se encuentra Ud. Actualmente?

- Trabaja
- Jubilado/a o pensionista (anteriormente ha trabajado)
- Pensionista (anteriormente no ha trabajado)
- En paro y ha trabajado antes
- En paro y busca su primer empleo
- Estudiante
- Trabajo doméstico no remunerado
- Otra situación

28a (28 = 1) ¿Ud. trabaja como...?

- Asalariado/a por cuenta ajena
- Empresario/a o profesional con asalariados/as
- Profesional o trabajador/a autónomo/a (sin asalariados/as)
- Ayuda familiar (sin remuneración

reglamentada en la empresa o negocio de un/a familiar)

- Miembro de una cooperativa
- Otra situación

29 Actualmente, entre todos/as los/as miembros del hogar (incluido Ud.) y por todos los conceptos, ¿de cuántos ingresos al mes disponen en su hogar, después de la deducción de impuestos (o sea, ingresos netos)? No le pido la cantidad exacta, sino que me diga en qué tramos de la escala que voy a leerle están los ingresos de su hogar.

- Más de 5.000 €
- De 3.901 a 5.000 €
- De 2.701 a 3.900 €
- De 1.801 a 2.700 €
- De 1.100 a 1.800 €
- Menos de 1.100 €

Enquesta Social Europea 2020

A9 Diria vostè que, en general, es pot confiar en la majoria de la gent, o que un/a mai no és prou prudent en el tracte amb els altres?

- 0 Un/a mai no és prou prudent
- ... 10 Es pot confiar en la majoria de la gent

A10 Pensa que la majoria de la gent intentaria aprofitar-se de vostè si tingués l'ocasió, o que seria honrada amb vostè?

- 0 La majoria de la gent intentaria aprofitar-se de mi ... 10 La majoria de la gent seria honrada amb mi

- A33 [En els últims 12 mesos, vostè] ha publicat o compartit alguna cosa sobre política a Internet, per exemple en blogs, per correu electrònic o en xarxes socials com Facebook o Twitter?
 - Sí
 - No
- A34 [En els últims 12 mesos, vostè] ha fet de voluntari/a en una organització sense ànim de lucre o benèfica?
 - Sí
 - No
- A38 En quina mesura és important per a vostè viure en un país governat democràticament?
 - 0 Gens important
 ... 10 Extremadament important
- A39 En política de vegades es parla "d'esquerra" i "de dreta". On es col·locaria vostè en aquesta escala? El 0 vol dir "esquerra" i el 10 "dreta".
- A40 Cambiant de tema, en termes generals, en quina mesura està vostè satisfet/a amb la seva vida actualment?
 - 0 Completament insatisfet/a ... 10 Completament satisfet/a
- A49 Les parelles de gais i de lesbianes haurien de tenir els mateixos drets a l'hora d'adoptar que les parelles heterosexuales.
 - Molt d'acord
 - D'acord
- Ni d'acord ni en desacord
 - En desacord
 - Molt en desacord
- A51 En quina mesura seria acceptable per a vostè que Espanya tingués un dirigent fort que estigués per sobre de la llei?
 - 0 Gens acceptable
 ... 10 Completament acceptable
- A59 L'arribada de persones d'altres països, fa que Espanya sigui un lloc pitjor o millor per viure?
 - 0 Un lloc pitjor per viure ... 10 Un lloc millor per viure
- A78 Ha nascut vostè a Espanya?
 - Sí
 - No
- A63 Comparat amb altres persones de la seva edat, amb quina freqüència diria vostè que participa en activitats socials?
 - Molt menys que la majoria
 - Menys que la majoria
 - Més o menys com tothom
 - Més que la majoria
 - Molt més que la majoria
- C2 Vostè és...
 - Home
 - Dona
- C3 En quin mes i any va néixer vostè?

C12 Aproximadament, durant quants anys o cursos complets ha estudiat vostè, sigui a temps parcial o complet?

C40 Quina de les frases següents descriu millor com se sent respecte als ingressos de la seva llar en l'actualitat?

- Amb els ingressos actuals vivim còmodament
- Amb els ingressos actuals ens arriba per viure
- Amb els ingressos actuals tenim dificultats
- Amb els ingressos actuals tenim moltes dificultats

D34 En quina mesura està vostè satisfet/a amb la seva feina principal? Si vostè té més d'una feina, si us plau respongui sobre la feina a la qual li dedica més hores setmanals. Si té dues feines amb la mateixa dedicació, respongui sobre la millor pagada de les dues.

- 0 Extremadament insatisfet/a
- ... 10 Extremadament satisfet/a

